

Tartalom

Tartalom	1
1. Bevezetés.....	4
1.1 A koncepció előnyei.....	4
1.2 Miért van szüksége Fényeslitkének településfejlesztési koncepcióra, és programozásra?	4
1.3 Kihívások	4
2. Munkamódszerek	5
3. Jövőkép : Városias falu	5
4. Adottságok és SWOT analízis.....	8
5. A falufejlesztés fő céljai, irányai.....	10
6. Célpiramis, prioritások	11
6.1 Célpiramis	11
6.2 Prioritási sor	11
6.3 Stratégia és operatív program kapcsolata	11
7. Stratégiai célok és programok	11
7.1 Stratégiai cél: Helyi gazdasági és agrár potenciál	11
7.1.1 Mikro-, kis-középvállalkozási infrastruktúra kiépítése stratégiai program.....	11
7.1.2 Helyi és kistérségi gazdaság igényeihez kapcsolódó humán erőforrás fejlesztése stratégiai program.....	12
7.1.3 Gazdasági húzóágazat fejlesztése stratégiai program	14
7.2 Stratégiai cél: A minőségi életkörülmények biztosítása.....	14
7.2.1 Az épített környezet minőségi fejlesztése és védelme stratégiai program	15
7.2.2 A lakosság egészségi mutatóinak javítása stratégiai program	17
7.2.3 Környezet- ,táj- és természetvédelmi stratégiai program.....	18
7.2.4 A kultúra, a közművelődés, a szabadidősport lehetőségeinek megteremtése stratégiai program.....	20
7.2.5 Szociális és közösségi biztonság elősegítése	21
8. Az operatív programok kibontása	25
8.1 Mikro- kis- középvállalkozói infrastruktúra kiépítése stratégiai program	25
8.1.1 Befektetések ösztönzése operatív program	25
8.1.2 A község elérhetőségének optimalizálása operatív program	26
8.1.3 Innovációs feltételek javítása operatív program.....	27
8.2 Helyi és kistérségi gazdaság igényeihez kapcsolódó humánerőforrás fejlesztése stratégiai program.....	28
8.2.1 Az alapfokú oktatás ráhangolása a várható munkaerő piaci igényekhez operatív program	28
8.2.2 A pályakezdő diplomások, technikusok, mestervizsgás szakemberek elhelyezkedésének, letelepedésének támogatása operatív program.....	29
8.2.3 Az óvodai és alapfokú oktatás minőségi fejlesztése operatív program.....	30
8.3 Gazdasági húzóágazatok fejlesztése stratégiai program	31
8.3.1 A szolgáltatási és kereskedelmi ágazatokban érdekelt nemzeti, közép és multinacionális vállalkozások letelepedésének segítése (cégek, ügynökségek, speciális cégek, közvámraktár) operatív program.....	31
8.3.2 A falusi turizmus szálláslehetőségeinek és marketingjének megteremtése operatív program	32
8.3.3 Termelői integrációk létrejötte és infrastruktúrájának kiépítése operatív program	

8.3.4	Minőségi agrártermékek előállítás, feldolgozás feltételeinek javítása operatív program	34
8.3.5	Rossz minőségű termőföldek erdősítését ,gyepesítését , erdőfelújítást segítő és „őserdőt” megőrző operatív program.	35
8.4	Az épített környezet minőségi fejlesztése és védelme stratégiai program	36
8.4.1	Falukarakter megőrzés, fejlesztés a községben, és a környezetében operatív program.	36
8.4.2	Közterületek, zöldfelületek állapotának megőrzése, javítása, emberközelivé alakítása operatív program	38
8.4.3	Építési telkek kialakítása, ösztönzése a magán illetve az önkormányzati szférában operatív program	39
8.5	Lakosság egészségi mutatóinak javítása stratégiai program	40
8.5.1	Egészségügyi megelőző tevékenység ösztönzése operatív program.....	40
8.5.2	Betegközpontú ellátási-és intézményi feltételek javítása operatív program	41
8.6	Környezet-, táj-, és természetvédelem stratégiai program	43
8.6.1	A felszín és felszín alatti vizek, az ivóvízbázis védelme operatív program.....	43
8.6.2	A községben keletkező hulladék kezelése operatív program	44
8.6.3	A zajterhelés és levegőszennyezés csökkentése operatív program	46
8.6.4	A természet védelme operatív program.....	47
8.6.5	A tudatformálás támogatása operatív program	49
8.7	A kultúra, a közművelődés, a szabadidősport lehetőségeinek megteremtése stratégiai program.....	51
8.7.1	A község kulturális értékeinek védelme, közkinccsé tétele operatív program	51
8.7.2	Színvonalas szabadidős tevékenységek operatív program	52
8.8	A szociális biztonság elősegítése stratégiai program	54
8.8.1	Család-, gyermek és ifjúságvédelem javítása operatív program.	54
8.8.2	A munkaerő piacra való beilleszkedés támogatása. operatív program	56
8.8.3	A szociális ellátó rendszer és egyéb ellátások fejlesztése operatív program.	57
8.8.4	A hátrányos helyzetűek elfogadottságának javítása operatív program.	59
8.8.5	Biztonságos település fenntartása operatív program.	60
9.	A megvalósulás feltételei	61
9.1	A községháztartási reform.....	61
9.2	Monitoring és kontrolling	62
9.3	Céltudatosabb falumarketing.....	63
9.4	Politikai háttérrendszer.....	63
9.5	Együttműködés a falufejlesztésben érdekelt szervezetekkel, csoportokkal.	63
9.6	Fenntarthatóság	64
10.	Ajánlások és külső szükségletek.	64
10.1	Társadalmi, gazdasági és környezeti feltételek.	64
10.2	A falu térszerkezetét befolyásoló folyamatok	65
10.2.1	Közlekedés	65
10.2.2	Kis- és középvállalkozások	65
10.2.3	Kereskedelem.	66
10.2.4	Lakóterületek.....	66
10.2.5	Ipar és logisztika.....	66
10.2.6	Zöldfelületek.	67
10.3	A térszerkezet koncepció céljai.....	67
10.3.1	Javasolt térszerkezeti fejlesztések	67
11.	A megvalósítás forrásoldalai	69
11.1	Pénzügyi háttérrel kapcsolatos követelmények.....	69

11.1.1	A regionális és megyei célokat beépítő gazdasági-pénzügyi szabályozás.	69
11.1.2	Decentralizált forráselosztás.....	70
11.1.3	Koncentrált forráselosztás.	70
11.1.4	Helyi erőforrások bevonása. (addicionalitás).	70
11.1.5	Programba illeszkedés feltételei.	70
11.1.6	Több irányú finanszírozás.	70
11.1.7	Normativitás és mérlegel és (diszkrecionalitás).	71
11.1.8	Forrásfeltárási szempontok.	71
11.1.9	Az átfogó finanszírozáshoz kapcsolódó források felsorolása.	71
12.	Negatív jövőkép.	72
13.	Irodalomjegyzék, hivatkozások.....	73

1. Bevezetés

1.1 A koncepció előnyei

Fényeslitke Község Önkormányzata 2002. évben fogadta el a Fényes Liget Falumegújító Program kidolgozását, ezen célirány mentén történő rövid-, közép-, és hosszú távú községfejlesztési elképzelések rendszerbe illesztését. A Koncepció, az ehhez kapcsolódó programozás 2005.évtől kezdődő, -a 2007-2013. közötti Európai Unió és hazai forrásokat, fejlesztési irányokat figyelembe vevő - és 2020-ig terjedő időszak helyi elképzeléseit igyekezett rendszerbe illeszteni. A 2008 év végén jelentkező pénzügyi – gazdasági – értékrendbeli, várhatóan elhúzódó válság „igényli” a Koncepció és Stratégia felülvizsgálatát. A kijelölt időintervallum: 2010-2030 év.

A helyzetfeltárások 10 témakörben kerültek végig gondolásra.

Demográfiai mutatók, gazdasági környezet, környezet-, táj-, és természetvédelem, egészségügy, oktatás és közművelődés, szociális állapot valamint telekommunikáció. Ezek nem tanulmány szinten, hanem rövid gondolatsorokban lettek megfogalmazva.

1.2 Miért van szüksége Fényeslitkének településfejlesztési koncepcióra, és programozásra?

Fényeslitkének ilyen mértékű, átfogó falufejlesztési koncepciója, stratégiai, és operatív programja készült. Korábbi évtizedek Településrendezési Terve fogalmazott meg célokat, valamint e koncepció első verziója. A község fejlődésének szinte minden feltétele megváltozott a 80-as évek vége és a 90-es évek elejéhez képest:

a nemzetközi környezet (EU csatlakozás, a nemzetközi tőke nagymértékű megjelenése az országban), a regionális és térségi viszonyok (régió-megye kettős szerepe), a hazai szabályozások(önkormányzatok feltételrendszere, finanszírozása).

A fentebb említett válságjelenségek helyi kezelésének, kiút keresésének kényszere, valamint a 2006. év óta Fényeslitkén végbement lendületes falufejlesztések az újra gondolatot kéri.

A Fényes Liget Falumegújító Program nem csak a községfejlődés térbeli kérdéseivel, hanem a falufejlődés stratégiai fontosságú kérdéseivel is foglalkozik.

Falufejlesztési jövőképre és határozott célokra van szükség:

- ahol a közszereplők (község, kistérség, megye, régió vezetése, a kormány, a lakosság, és a gazdasági szereplők) közösen gondolkodnak.
- amelyre hivatkozni lehet a kitűzött fejlesztések megkezdésekor
- aminek segítségével a többi közszereplő, magánfejlesztő együttműködését felhasználva erősíteni lehet a lobbizást a magasabb szinten lévő szervek felé.
- amiből kiindulva elkezdhető a helyi intézményrendszer optimálisabbá alakítása.

A falumegújító koncepció főleg a közszféra irányából jelöli ki a szükséges feladatokat, elismerve, hogy a község fejlődésében egyre fontosabb szerepet tölthet be a magánforráson és magán elképzelésen alapuló projektek megvalósítása.

1.3 Kihívások

A községfejlődési tendenciák az új évezred első évtizedeiben alapvető kihívásokat fogalmaznak meg. Fényeslitke falufejlesztési stratégiája meghatározza:

- a község -a kistérségben, megyében-, régióban hogyan tudja optimálisan meghatározni helyét és szerepét.
- a falu lakóinak életkörülményei javítása érdekében az épített és a természeti környezet adottságainak fenntartható fejlesztését milyen mértékben tudja használni.
- a község milyen szintű és milyen mértékű szociális-, illetve köz biztonságot tud nyújtani az itt élőknek, hogyan kezeli a szegénység problémáit és a „ leszakadó „ emberek integrálódási esélyeit.
- az önkormányzat véges forrásait ismerve, hogyan lehet hatékonyabbá alakítani a működést, ezen kívül milyen módon lehet a gazdasági és civil szférát ösztönözni a partneri együttműködésre (kölsönös előnyök, kompromisszumok).

2. *Munkamódszerek.*

Fényes Liget Falumegújító Konceptió, Stratégiai Program és Operatív program elkészítésekor az állam által előírt tervezési alapelveket, az EU tervezési elveit, az Észak-Alföldi Régió, a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei, a Kisvárdai és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás, a záhonyi KIÚT Térségfejlesztési Egyesület valamint a Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület (mint LEADER Közösség)Konceptióit, Programjait vettük figyelembe.

A felhasznált dokumentumok és helyzetfeltárások alapján került sor a stratégiai célok, operatív programok kijelölésére, amihez kapcsolódott a programokat vállaló szervezetek megnevezése. A koncepció kibontása a stratégiai programokon keresztül van bemutatva, megmutatva a végrehajtást, biztosító eszközrendszert.

A stratégiai program által meghatározott fejlesztési célokat és konkrét elérését **segíti az operatív programok rendszere.** Egy-egy stratégiai programhoz több operatív program kapcsolódik, utóbbiak részletezik az előbbiben meghatározott általános célt és a konkrét beavatkozási pontokat. Ezek pontos cselekvési tervek, bemutatva a fejlesztés forrásszerkezetét, eredményességének vizsgálatát és értékelését, a teljesítés követelményrendszerének kiépítését, a végrehajtandó intézkedéseket.

Későbbiekben a programozásnak tovább kell lépni az operatív programok részletezéséig, a konkrét intézkedések kidolgozásával (tartalmi és cél meghatározás, megvalósítás módja, mechanizmusa, az intézkedés elvárás rendszere, a megvalósító és közreműködő szervezetek, a támogatás formája, a várható eredmény, monitoring).

A konkrét feladatokat tartalommal, a stratégiai fejlesztési célok elérését megcélzó beruházás, beszerzés, szolgáltatásvásárlás kijelölése teheti komplexé: a falumegújító koncepció rövid-és középtávú időskiján (projektek megnevezése, kidolgozása).

Az infrastrukturális illetve intézményi fejlesztések térbeli- időbeli rendezését akcióterületekre és ütemezetten kell kidolgozni.

3. *Jövőkép : Városias falu*

Fényeslitke jövőképeének megformálásakor figyelembe kell venni a XX. század végéig meghatározó vasutat, mint nagy foglalkoztatót és a gyümölcsstermesztést, mint jelentős jövedelemforrást. Mindezek mára elvesztik fontosságukat, mind egzisztenciális, mind szociális területen.

Magyarország EU. tagságát követően felértékelődött a térség, ezen belül Fényeslitke, hiszen a schengeni határrendészeti kritériumok miatt „ árumegállító” jogot szereztünk.

Fényeslitke falujellegéből adódóan jól kihasználhatja a vidékfejlesztési forrásokat, mivel az EU. rurális (perem) vidékek fejlesztését elsődleges prioritásként kezeli.

A községünk jó lehetőséget teremtett – állami közreműködéssel – a befektetés ösztönzés, munkahelyteremtés, ezáltal a létbiztonság területén.

Kisvárdai város gazdasági növekedése, szolgáltatói minőségjavulása is jó helyzetbe hozhatja Fényeslitkét. **Fényeslitke településfejlesztési koncepciója a község hosszú távú jövőképe: a városias falu. Szolgáltatások színvonalában város, érzelmi-erkölcsi illetve közösségi kapcsolatok terén falu.**

A község számára kihívást jelent, hogy megtalálja azokat a pozíciókat, lehetőségeket, amelyek a XXI. Század első harmadáig további új dinamikát adnak fejlődésének, egyben kezelve a válság helyi megjelenési formáit, keresve a kilábalás útjait.

A közszférán, a település „menedzsmantján” múlik az, hogy sikerül-e jó választ adni az adott kor, adott kihívásaira.

Mindez csak akkor valósulhat, meg ha a község optimálisan, közös érdekektől vezérelve közreműködik a helyi közélet többi szereplőjével, a lakossággal, a gazdasági és politikai szereplőkkel.

A jövőkép eléréséhez szükséges a falu működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának hatékonyság-elvű, együttműködésre épülő fejlesztése, a község életminőségének javítása, a lemaradók felkarolása.

Fényeslitke élhető, lakható, toleráns, szolidáris hely legyen. Ez volt irányadó Fényeslitke valós jövőképeinek meghatározásakor. Természetesen figyelembe kell venni az esetleges nemzetgazdasági mélypontot is / 1. sz. melléklet/.

A jövőképi eredmény: Fényeslitke fejlődő község Magyarország Észak- Keleti részén, Felső Szabolcsban, a kisvárdai kistérségben, ahol egyenletes a gazdasági növekedés, és az itt élők életminősége, szociális biztonsága pozitív irányba mozdul.

Demográfiai mutatók

A lakosság száma nem csökken, ami a születés – halálozás viszonyában az előbbi javára történő elmozdulást jelenti. A migrációs mutató pozitív lesz, olyan letelepülők által akik a falu fejlődésében érdekeltek. Az átlagéletkor emelkedik mind nők, mind a férfiak körében. A korcsoportos megosztásban továbbra is nő a munkaképes korúak aránya.

Gazdasági környezet

A község keleti határában lévő ipari-logisztikai területen és Kisvárdán tökebefektetés várható. A foglalkoztatás javul, ezáltal „takarékosan bővül” a lakossági fogyasztás, a jövedelmi különbségek csökkennek.

A magyar gazdaság a válság utáni gödörből kiemelkedik, növekedési pályára áll, az infláció alacsony szinten marad, az Euró bevezetését követően is.

Bővül a szolgáltató szektor. Mindezek ellenére a munkanélküliséggel számolni kell. Az országban a képzett munkaerőre lesz szükség. Javul a kommunikációs infrastruktúra.

A község mellett elhaladó 4. számú főútvonal Záhony- Budapest nyomvonalon felújításra kerül. Az M3 autópálya Vásárosnamény-Záhony kimenete (M-34 gyorsforgalmi út) 2013-15.évek között Fényeslitke mellett halad el.

A Záhony és Kisvárdai térségébe, a fényeslitkei ipari-logisztikai területre elsősorban magas hozzáadott értéket termelő cégek települnek be. Az országos pozitív gazdasági hatásokra fellendülnek a helyi vállalkozások beruházásai, a helyi munkanélküliségi ráta 5 % alatt marad.

Kisvárdai- Záhony és Térsége gazdasági-társadalmi potenciálja nő, ezáltal a nevezett mikrorégiós központok bizonyos feladatok ellátását átvállalják a kistérségi településektől (pl: önkormányzati, közigazgatási feladatellátás egy része).

Fényeslitke körüli közúthálózat, vasút továbbra is jó megközelíthetőséget jelent. Kerékpárút-hálózat épülhet ki a 4. számú főútvonal és a Tiszai töltés nyomvonalán, valamint Fényeslitke – Döge között.

2011. évre átadásra kerül a Fényeslitke – Záhony , településeket elkerülő, a gazdasági területeket feltáró teherforgalmi út.

Környezet-, táj-, és természetvédelem:

A fontos környezetvédelmi adatok, mutatók az EU. normáinak megfelelnek. A község zöld területei nőnek, ezáltal a levegőminőség is javul. A zajos munkafolyamatok, ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági telephelyek kitelepülnek a falu lakórészéből. Minden lakosnál szelektív hulladékgyűjtés folyik, ami a kisvárdai regionális hulladékhasznosítóba kerül.

Minden infrastrukturális szolgáltatás az itt élők szolgálatában van. A Fényeslitke-Döge közötti ösfűzes védelme megoldódott. A tiszai ártér táj -, és természetvédelme biztosított, a környezettudatos gazdálkodásnak köszönhetően.

A témához kapcsolódó tudatformálás folyamatos, állandó elemévé válik a falupolitikának.

A község közigazgatási területén a természeti területek fogyása leáll, a helyi védelemre létrejött területek jogi védelem alá kerülnek. A külterületek ökológiai biztonsága javul, ami kihat a lakosság egészségi állapotára, a község mező-, erdő-, és vadgazdálkodására, a turizmusra. A parlagfűves területek nagy része erdősítéssel, gyepesítéssel, művelésbe vonással megszűnik. A tájszerkezet közelít az optimális állapothoz.

A közintézmények energiatakarékos fűtési, világítási technológiával rendelkeznek. Folyamatosan áttérünk az alternatív energia hordozók felhasználására, a település környezeti adottságainak megfelelően (nap -,szél-,biomassza-,földhőenergia).

Egészségügy:

A helyi egészségügyi ellátórendszer a lakosság érdekeinek hatékony figyelembevételével fejlődik.

Az intenzív hatékony, felvilágosító, megelőzési és szűrési programok indulnak. Javul a keringési rendszer problémáinak, a daganatos megbetegedések, a pszichés panaszok, fogászati gondok megelőzése kimutatása, gyógyítása. Mozgáskorlátozott polgáraink minden közintézményt probléma nélkül használnak, gyógytorna és balneoterápiás kezeléseken vesznek részt.

A környezetvédelmi lépések hatására kevesebb allergiás és légzőszervi beteg lesz.

Az egészségügyi ellátás információs rendszerének kiépítése folytatódik (paciens- orvos-kórház- gyógyszerár).

A hétközi- hétvégi ügyeleti rendszer gördülékenyen működik, ezáltal kipihentebb orvosok gondozzák a beteget.

Oktatás, közművelődés:

Az óvoda és általános iskola személyi feltételei és technikai felszereltsége kimagasló, a helyi közösség, a nemzet és a szülők elvárásainak megfelelően. Az oktatás és nevelés egyenrangú szereplő az alapfokú képzésben, ahol a szülő- iskola kapcsolat közös érdekeken alapul: érzelmileg és értelmileg fejlett fiatalok fejezik be tanulmányaikat.

Fényeslitke lakossága egyre jobban igényli a színvonalas kulturális, hagyományörző, szabadidős illetve sport kínálatot. Éves rendezvényterv szerint zajlanak az események. A helyi egyházak, civil szervezetek és az önkormányzat közösen felelősséggel segíti a lakosság értelmi, érzelmi fejlődését. Az önkormányzat kezdeményezi és támogatja az aktív pihenést, a sportolás különböző formáit.

Szociális állapot

Fényeslitkén a társadalmi elkülönülés fokozatosan csökken, a helyi társadalmi szolidaritásnak, az ország és a lakosság gazdasági helyzete javulásának köszönhetően.

A hátrányos helyzetű csoportok életminősége javul, felzárkózási esélyeik növekednek, az önálló életirányítás lehetősége jobbá válik.

A kezelhetetlennek látszó problémák (hátralekok nagysága, a mélyszegénység) a kezelésükre indított programokkal enyhülnek. A munkaképes, de munka nélkül lévő lakosság támogatása közmunkához, közfeladathoz kötött.

A gazdasági fejlődés okozta negatív hatásokra

- falunkba vándorló szegény városiak, szociális problémák családokat érintő koncentrációja – a közösségi szociális és egészségügyi szféra, a kapcsolódó szervezetekkel együtt komplex módon reagál. A községi szociális ellátó rendszer minőségi irányba javul: házi szociális gondozás.

Egyes területeken közös problémakezelést végez az önkormányzat, a két egyházközösség és civil szervezetek.

A református egyház által működtetett bentlakásos idősek otthona működési feltételei javulnak.

Fényeslitke lakói elfogadóbbá (befogadóbbá) válnak az ide költözőkkel.

Telekommunikáció

A kábeltévé hálózaton, a digitális tévézéssel elérhető, friss helyi információk, események jelennek meg, ami interaktívvá válik. Kihasználjuk a Kisvárdai körzeti televíziózás előnyeit.

A helyi újság havonta jelenik meg.

4. Adottságok és SWOT analízis

--	--

Erősségek:	Gyengeségek
• Jó közlekedés-földrajzi elhelyezkedés (4. sz. főút vonal, 100-as vasút fővonala, Fényeslitke - Záhony teherforgalmi út, Kisvárdai közelsége). • Fényeslitke – Komoró intermodális ipari-logisztikai terület. • Minden infrastruktúra kiépült. • Átgondolt falufejlesztés, új településrendezési koncepciók, rendezési – szabályozási tervek. • Természeti értékek, szellemi, és tárgyi örökség a községben. • Erős lokálpatriotizmus. • Községi zöld területek mozaikos szerkezete. • Stabil egészségügyi ellátás. (házi orvos, fogorvos, gyógyszerár). • Adottak a lelki gondozás, a minőségi oktatás, közművelődés, művelődés feltételei. • Optimális vállalkozói környezet. • Az átlagnál kedvezőbb lakossági mutatók. • A lakosság átlagosnál jobb képzettsége. • Az önkormányzat szigorú munka orientált szociálpolitikája. • Egyházak és civil szervezetek közösségi szerepe. • Gyümölcs, és növénytermesztésben jártas lakosság. • A lakosság új iránti fogékonysága, tanulékonysága. • Az önkormányzat környezettudatos gondolkodásmódja.	• A vállalkozások alultőkésítetttsége. • Gyenge innovatív kapacitás. • A fiatal értelmiségiek elvándorlása. • Egészségre káros környezeti ártalmak. (parlagfű, szálló, és repülő por) • Egyes megbetegedési, halálozási típusok nagy gyakorisága. (szív és érrendszeri, daganatos, allergiás, és pszichés) • Egyes lakórészek rendezetlenek. • Egészségügyi ellátórendszer hiányos. (gyermekorvos, gyógytornász) • Szociális ellátórendszer finanszírozási elégtelensége. (szociálpedagógus, szociális gondozó hiánya). • Kis mértékű lakás mobilitás. • A helyi társadalmi aktivitás. • Szociális lakások hiánya. • Kereskedelmi típusú szórakozási lehetőségek túlsúlya. • Az alternatív energia felhasználás jelenlegi kedvezőtlen megtérülése (költséges technológiák).

Lehetőségek:	Veszélyek:
• A technológiai transzfer erősítése a középvállalkozásoknál. • A mikro- és kisvállalkozások innovációja. • A természet-, táj, és környezetvédelem szemlélet-módjának tudatosítása. • A természeti-, és tájértékek felhasználásának hatékonyságát erősíteni. • A szakemberek, értelmiségiek letelepedésének ösztönzése. • Az egészségügyi, szűrési, megelőzési tevékenységek segítése. • A kulturális (szellemi, materiális) értékek védelme, megismertetése. • A színvonalas szabadidős lehetőségek körének bővítése. • Karaktermegőrző falufejlesztés, település rehabilitáció. • A faluközpont gépjárműforgalmának optimalizálása (átmenő teherforgalom kitiltása, gyalogos átkelő, parkolók, sétálóutca). • Egyházak és egyes civilszervezetek fokozott bevonása a szociális ellátásba, az érzelmi – lelki gondozásba. • A hátrányos helyzetű csoportokkal kapcsolatos szemlélet megváltoztatása, az érintettek bevonásával. • Minőségi gyümölcstermesztés, kertészet. • Gyenge minőségű földterületek erdősítése. • A lakosság fogékonysága a környezettudatos programok iránt.	• Az ország nem épül fel a gazdasági, – pénzügyi-, illetve morális válságból. • A lakosság elöregedése, születések számának csökkenése. • Az M-34 sz. gyorsforgalmi út nem épül meg. • A levegő szennyezettség, zaj ártalom növekszik. • A vasúti szállítás további gyengülése. • A mezőgazdasági termelés hatékonysága romlik, a parlag földek területe nő. • A fiatal szakemberek, értelmiségiek elvándorlása növekszik. • A kereskedelmi típusú szórakozási lehetőségek túlsúlya megmarad. • A prevenció, és terápia hatékonyságának csökkenése a helyi szociálisgondozásban és egészségügyben. • A lakosság anyagi kondíciója romlik, a szociális háló nem tudja kezelni a problémákat . • Kisvárdra – Záhony és térsége gazdasági fejlődési üteme lelassul. • Az alternatív energia felhasználását segítő rendszerek kialakításához 20%-nál nagyobb pályázati önrész kell. • A lakosság teherbíró képességéhez mérten olcsóbb a hagyományos energia (szén ,földgáz,villany), mint az alternatív energia, ezáltal nő a környezetterhelés.

5. A falufejlesztés fő céljai, irányai

A jövőképünk centrumában a helyi gazdaság és a közigazgatás hatékonyságának javítása áll, egységben az életminőség javulásával. Mindez a közszféra aktív

szerepvállalásával, kölcsönös előnyöket kereső együttműködésre és megegyezésre épülő fejlesztési-szabályozási struktúrával valósítható meg.

Két alapvető stratégiai célt jelöl ki a településfejlesztési koncepció:

- Helyi gazdasági potenciál erősítése, támogatása.
- Minőségi életkörülmények biztosítása.

Magyarország , megyénk, kistérségünk, ezen belül Fényeslitke a világválság miatt új lehetőségek, kihívások előtt áll. Kérdés: a helyi tradíciók, értékek megőrzése mellett előnyt tudunk-e kovácsolni a minőségi élet biztosításához?

A „ falusias ” karakter megőrzésével, az életkörülmények javításával Kisvárdá-Záhony közötti térségből fiatalok letelepedését , a helyi fiataljaink helyben maradását érhetjük el.

„ Rang ” legyen továbbra is fényeslitkeinek lenni.

A fejlett helyi vállalkozások, piaci igényeire alapozó alapfokú oktatás további cél marad.

Az életkörülmények minőségi javulása során fontos figyelembe venni, a természetes környezet fenntartását, védelmét, karaktermegőrző jellegét. Stratégiai cél a lakásfeltételek és a fényeslitkeiek egészségügyi állapotának javítása. Minden falubeli igénye a helyi kultúra, közművelődés minőségi biztosítása.

A hátrányos helyzetű, szociális ellátásra szoruló társadalmi csoportok élet körülményeit , felzárkózás esélyeit minden területen javítani kell. 20 év múlva azok is örömmel éljenek Fényeslitkén, akik sorsuknál fogva nem a naposabb oldalra kerültek.

6. Célpiramis, prioritások

6.1 Célpiramis

1. sz. melléklet

6.2 Prioritási sor

2. sz. melléklet

6.3 Stratégia és operatív program kapcsolata.

3. sz. melléklet

7. Stratégiai célok és programok

7.1 Stratégiai cél: Helyi gazdasági és agrár potenciál

7.1.1 Mikro-, kis-középvállalkozási infrastruktúra kiépítése stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek.

Fényeslitke gazdaságföldrajzi elhelyezkedése kereskedelmi, logisztikai szempontból jó adottság, ha az V. számú közlekedési korridor mellett lévő falu infrastruktúrával és szolgáltatási kultúrával rendelkezik.

Ezt az adottságot felhasználva hosszú távon a kiváló vállalkozási infrastruktúra megteremtése a cél, a tökevonzás, a helyi állakozások versenyképességének javítása érdekében.

Középtávon egyik előfeltétel a községben lévő illetve az ide érkező vállalkozások további működésének illetve fejlődésének segítése, támogatása.

A schengeni határvonal feltételezett kialakítása és Kisvárdai város fejlődése miatt, elsődlegesen a kereskedelmi, ipari, logisztikai szolgáltatások vonzása, megerősítése a cél. Ugyanis egy határvonal áthelyezése együtt jár a gazdasági struktúrák ehhez kapcsolódó infrastruktúrák mozgásával. E cégek letelepedésének versenyében az a település lehet sikeres, amely képes magas színvonalú szolgáltatást nyújtani a telekommunikációs hálózatok és a valós árumozgások összekapcsolhatósága területén.

A program célja:

A helyi kis-középvállalkozások üzleti szolgáltatási infrastruktúra fejlesztése, elektronikus kommunikációs hálózat kialakítása. Befektetések ösztönzése a falu elérhetőségének javításával, a konkrét megvalósulás irányába mutató elképzelések kidolgozásával (infrastruktúra kedvezményes hozzáférése, kedvező feltételű ingatlanátadás stb.).

A program tartalma:

A programhoz kapcsolódik a község keleti oldalán lévő 165 hektáros állami terület hasznosítása, közepes esetleg nagy cégek letelepítése, kereskedelmi logisztikai illetve a termelői szféra irányából.

Olyan községi telekommunikációs tartalom kiépítése, ami kétnyelvű és aktív. A helyi mikro, kis, közép vállalkozások megfelelő tájékoztatása (pályázatok, hitelkonstrukciók...) weblap, fórumok formájában.

Eszközök és intézményrendszer:

Befektetési konferenciák szervezése, a falu elérhetőségének megismertetése, figyelem felkeltése a pénzügyi – kereskedelmi- termelői tőke vonatkozásában.

Intézményesítés nem kell. Középtávon az önkormányzat és a polgármesteri hivatal integráló hatása csökkenhet, áttéve a vállalkozási koordináció felé a hangsúlyt. Fontos a jó minőségű promóciós anyagok készítése.

A községnek kell felvállalni a telekommunikációs hálózat tartalmi fejlesztését (pl. Fényeslitke lap), pályázatok útján. A kommunikációs hálózatok hasznosítása a falu lakói, az intézmények és a versenyszektor szereplői által interaktív módon történhet.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

a választott tisztségviselők a képviselőketben töltik be aktív szerepet. A hivatal a műszaki előkészítések területén kívül kezdeményező és koordináló szerepet tölt be.

Várható hatások:

A község gazdasági élete erősödik, a hozzáadott érték termelő képesség nő, az átlagjövedelmek emelkednek. Ezek visszahatnak a helyi közséktől fejlődésére a helyi adóbevételekben, a helyi kis-középvállalkozások urbanizációs fejlesztésein keresztül.

Kapcsolódó operatív programok:

Befektetések ösztönzése

A község elérhetőségének optimalizálása

Innovációs feltételek javítása.

7.1.2 Helyi és kistérségi gazdaság igényeihez kapcsolódó humán erőforrás fejlesztése stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek:

A humán erőforrás javítása a lakosság helyzetére közvetlen hatást fejt ki, egyben a fenntartható fejlődés alaptételét is alkotja. A közösségekben élő emberek versenyképességének erősítése, céltudatos alapfokú oktatás és nevelés színvonalának jelentős emelése nélkül elképzelhetetlen. Mindez megköveteli a gazdasághoz való alkalmazkodási képesség fejlesztését. A közoktatás színvonala Fényeslitkén általában jónak mondható. Fontos az óvoda és általános iskola felszereltségének javítása illetve fejlesztése. Továbbra is a képzett, a Községünket lakóhelyként választó pedagógusok, nevelők megtartása, foglalkoztatása a cél. Lényeges feladat a differenciált lehetőségek és speciális szakmai irányok bemutatása továbbtanulni vágyó fiatalok körében. Erősíteni kell a középfokú oktatásra való felkészülés funkcióját. A szakképzési rendszer egyik húzóágazata lesz ismét a szakmunkásképzés, ahová egyre több diákot kell orientálni. A jelenlegi trendek miatt túlképzés van diplomásokból, akik a munkanélküliek táborát növelik.

Az általános iskoláknak szoros kapcsolatot kell kialakítani a pályaválasztás előtt álló gyerekek szüleivel, a középfokú intézményekkel a várható követelményekről.

Program céljai:

Várható gazdasági körülmények és a növekvő technológiai színvonal új képzettségeket és képességeket követelnek, amihez az alapoktatás területén igazodni kell. Mindezek oktatási intézményei infrastrukturális (felszereltség) és személyi fejlesztéseket igényelnek. Cél a társadalom számára minőségi munkaerő biztosításának helyi -a gyerekek életkori sajátosságait, adottságait és képességeit figyelembe vevő- előkészületei ez által a munkanélküliség hatékonyabb kezelése. Képzett fiatalok letelepedésének elősegítése különböző kedvezményekkel.

A program tartalma:

Igény alapú fejlesztések bázisán az alapfokú oktatás hatékonyabbá, és korszerűbbé tétele, idegen nyelvű képzés bevezetése.

Eszközök és intézmény rendszer:

A program eszközzrendszerét a középfokú intézmények, a kisvárdai Munkaügyi Központ félévenkénti megkérdezése a továbbtanulatról, a munkaerő-piaci igények változásáról. Az óvoda és iskola fejlesztése mind eszköz, mind személyi feltételek mentén.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

A óvoda és az általános iskola pedagógiai programstruktúrájának és a közoktatási koncepció az alapfokú oktatást érintő részének módosítása; középfokú oktatás szereplőinek bekapcsolása során az önkormányzat kezdeményező és koordináló szerepet tölt be.

Várható hatások:

Középtávon a gazdaság munkaerő-piaci, rövidtávon a középfokú képzés igényeit kielégítő leendő szakemberek és korszerű tudásbázissal rendelkező tanulók felkészítése.

Kapcsolódó operatív programok:

Az alapfokú oktatás ráhangolása a várható munkaerő-piaci igényekhez (tartalmi és eszközfejlesztés).

A pályakezdő diplomások, technikusok, mestervizsgás szakemberek elhelyezkedésének, letelepedésének támogatása.

Az óvodai és alapfokú oktatás minőségi fejlesztése.

7.1.3 Gazdasági húzóágazat fejlesztése stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi szervezetek

Fényeslitke gazdasági szerkezetének meghatározó eleme a mezőgazdasági növénytermesztés, a fémmegmunkálás, a kiskereskedelem és az élelmiszeripari tevékenység.

Ezt a gazdasági szerkezetet érdemes megőrizni, minőségét és piaci érdekelttségét javítani.

Ki kell egészíteni korszerű szolgáltatásokkal (lakossági és üzleti) és a háziiparral. Az EU határ közelsége, a keleti piac közelsége jó lehetőséget ad a fenti gazdasági területek életben tartásához.

A program célja:

A helyi gazdasági struktúra megerősítése, bővítése. Korszerű, de tradicionális élelmiszer termelés és feldolgozás tovább vitele. A hozzáadott érték növelése a fémipar, az élelmiszer feldolgozás területén (tésztaüzem, pékség, aszalóüzem, étolajkészítés stb.). Az állami tulajdonú Intermodális közforgalmú ipari-logisztikai területének a feldolgozó, termelő illetve a kereskedelmi jellegű logisztika számára történő hasznosítása.

A program tartalma:

A vállalkozás letelepítési stratégia kidolgozása és a támogatási program összekötése a tőke megmaradás érdekében. A helyi termékek arculatának, marketingjének kialakítása, piacra jutásának segítése. Termékbemutatókon, kiállításokon való részvétel.

Eszközök és intézményrendszer:

A regionális, a megyei és a kistérségi területfejlesztés intézményeivel együttműködve fel kell térképezni a befektetők letelepülésének lehetőségeit. A már működő helyi vállalkozások A kompetenciák figyelembe vételével lobbyzni a pályázati kiírások összeállításánál (megyei, regionális és országos).

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

Az önkormányzat érdekérvényesít, kezdeményez és koordinálhat a program megvalósítása érdekében.

Várható hatások:

Középtávon védett a község gazdasági struktúrája; egyenletesebb, kiszámíthatóbb adó bevétel. Növekszik a hozzáadott érték a termelésben, a lakossági fogyasztási képesség. Jelentősebb lesz a megtakarítási hajlandóság.

Kapcsolódó operatív programok:

8.3.1 számú. A szolgáltatási és kereskedelmi ágazatokban érdekelt nemzeti, közép és multinacionális vállalkozások letelepedésének segítése (cégek, ügynökségek, speciális cégek, közvámraktár) operatív program

8.3.5 számú Rossz minőségű termőföldek erdősítését, erdőfelújítást segítő és „őserdőt” megőrző operatív program.

7.2 Stratégiai cél: A minőségi életkörülmények biztosítása.

7.2.1 Az épített környezet minőségi fejlesztése és védelme stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek:

Fényeslitke településszerkezeti adottsága alapvetően jó, az alföldi falukarakternek megfelelő. A jelenleg mutakozó fejlődés azonban néhány problémát eredményez:

-A faluközpont Fényeslitke nagyságához képest kicsi, ezért az eddig spontán, mára tudatos kibővítése elkezdődött, amit azonban megfelelő térszerkezeti és úthálózati fejlesztés nem kísért.

-A megnövekedett gépjármű forgalmat az utcák egy részének kiépítettsége és nyomvonalvezetése nem képes- a gyalogosforgalom védelme mellett- elvezetni. További probléma, hogy egyes utcák a tehergépjármű forgalmat szűkösen vezetnek le. A nagy forgalmú kereskedelmi üzletek, önkormányzati létesítmények környezetében kevés a parkoló, kerékpártároló. Ezek a problémák a belső területek életminőségi feltételeit nagymértékben rontják.

-A nagy számú gépjármű helyben is egyre nagyobb környezeti terhelést jelent, ezért a faluközpont bizonyos részét sétáló utcává kell kialakítani.

-A leromló falurészek felújítása, a helybeliek és a beköltöző fiatal családokkal elkezdődött, azonban a közterületek fejlesztése, humanizálása (pl: burkolatok, zöldfelületek) ezzel együtt nem történt meg.

A lakásépítések és bővítések az utóbbi években növekvő tendenciát mutatnak, elsősorban a Kisvárdai – Záhony tengely menti településekről történő beköltözés révén. Jelenleg csak magántulajdonban lévő építési telek van. Az önkormányzati vagy magán telekkialakítást el kell indítani, hogy az ár-, értékviszonyok optimálissá váljanak. A mai fiatal házaspárok elsősorban a maximum 800 nm-es ingatlanok után érdeklődnek. Jelenleg az önkormányzat számára csak a magánszférával közös telekkialakítási program a járható út, az előbbi korlátozott pénzügyi lehetőségei miatt.

A program célja:

A Fényes Ligeti Falumegújítási Program egyik kiemelten fontos célja a városias falu életforma kialakítása, felértékelése, a szétterülő fejlődés megakadályozása a falusi élet minőségének javítása érdekében. Fő cél az épített környezet fejlesztése, ami összhangba hozza Fényeslitke gazdasági – környezeti- társadalmi hatékonyságának növelését és az életminőség javítását, a falukarakter megőrzését.

A kijelölt cél realizálása magába foglalja a fényeslitkei identitás erősítését a falukarakter feltárásával, fejlesztésével; a közterületek emberközelivé tételét; a község belső közlekedésének környezetbarát fejlesztését a falurészek elérhetősége elsőbbségének figyelembe vételével. A program további célja az építési telkek kialakítása, úgy, hogy a belterületi ingatlanok, felújításra váró házak, lakások értéke ne gyengüljön.

A program tartalma:

Fényeslitke és a szomszédos Kisvárdai város fejlődése elindított egy olyan folyamatot, ami a községünk lakosságmegtartó erejét növelte: Fényeslitke vonzó falu lett. Fényeslitke kihívása ma: úgy befolyásolni a mai és jövőbeli fejlődést, hogy ez a falu képének és hagyományainak megújítását jelentse, ne pedig az eltűnését. A falukarakter megőrző fejlesztését jelenti a faluközpontban és falurészekben (Falufejlesztési akcióterületek és ütemek). Fényeslitke faluképét nagymértékben, rossz irányban befolyásoló feldolgozóipari – kereskedelmi és mezőgazdasági telephelyeket fokozatosan a község peremterületére kell kiköltöztetni. A faluszerkezetben továbbra is a zöldfelületek karakteres elemek maradnak (parkok, temetői erdő).

A falu lakosságának identitástudata, a községképi megjelenítés Fényeslitke karakteres elemeinek hangsúlyozásával, újabb elemek létrehozásával, valamint egyedi hagyományt

teremtő és őrző rendezvények szervezésével segíthető. Fényeslitke karakterterképének elkészítésével megjelölhetők azok a pontok, melyek hozzájárulnak a falu identitásához.

A közterület fejlesztési elképzelések a változatos, kellemes falusi életet szolgáljanak. A közterületek állaga javításának, emberközelivé tételének egy fő momentuma a faluközpont tudatos közterületi fejlesztése. A további településrészekben a közterületek fejlesztése az útburkolatok karbantartásával és a zöldfelületi elemek pótlásával, játszóterek kialakításával biztosítható.

A közlekedésfejlesztés javasolt programjai nem elsősorban a motorizáció bővítését, a mozgás elősegítését, hanem az elérhetőség javítását célozzák (körforgalom, járdák, kerékpárút).

A Fényeslitke – Záhony teherforgalmi út átadását követően a Községünkön átmenő teherforgalom kitiltásra kerül.

A gazdasági fejlődés elősegítését a Fényeslitke- Kelet irányban lévő állami tulajdonú terület elérhetőségének javítását biztosítja (M3-as gyorsforgalmi úthoz történő összeköttetés).

A falusi életminőség javulását biztosító elképzelések bizonyos forgalom egyirányúsítást illetve korlátozást jelentenek. Ezzel zaj- és levegőszennyezés csökkentése és balesetveszély elkerülése jár együtt.

A lakosságot ösztönözni kell a környezetbarát helyváltoztatási megoldások használatára, a gyalogos –és kerékpár-közlekedés vonzó feltételeinek megteremtésével.

A tervezett építési telek kialakítást szolgáló pályázati támogatások helyi szintre helyezését követően az önkormányzatnak lehetősége és forrása lesz építési telek kialakítására.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

elsődleges szerepük van a megvalósításhoz szükséges források, tervek biztosításában, a szereplők tevékenységében.

A közlekedésfejlesztés a Megyei Területfejlesztési Tanáccsal, a Megyei Közlekedési Felügyelettel és a Közútkezelővel együttműködésben kerül megvalósításra. A hatáskörök mind kormányzati, mind a helyi szintet érintik, e szerint oszlanak meg bizonyos költségek. A karaktermegőrző fejlesztést az Önkormányzat szakemberek, bevonásával végzi. A helyi civil szervezetek és a lakosság visszajelzése és a kommunikáció fontos a fejlesztések során. Közterületek humanizálása az önkormányzat feladata, de a közterületi megújításba a helyi, egyházi, gazdasági szereplőket, a meglévő utca humanizálásába az ott lakókat, az új fejlesztésekbe az ingatlan tulajdonosokat kell bevonni.

Várható hatások:

A stratégiai program hatására a községi életszínvonal nő, a fényeslitkeiek kötődése erősödik. A meglévő falurészek belakottsága és élénkülése hatására a térbeli terjeszkedést a község jól tudja tartani. A közösségi terek vonzzák a falubelieket, ezáltal Fényeslitke megtartja a fiatalokat, a családokat. A lakás- és telekkínálat választéka eredményeként Fényeslitkén a lakosságszám nem fog csökkenni. Kisvárdra közelsége, Fényeslitke jó megközelíthetősége, a belterületi fejlesztések további letelepedőket vonz a faluba. Javul a közlekedés, enyhülnek a környezeti ártalmak.

Kapcsolódó operatív programok:

8.4.1 számú. Falukarakter megőrzés, fejlesztés a községben, és a környezetében operatív program.

8.4.2 számú Közterületek, zöldfelületek állapotának megőrzése, javítása, emberközelivé alakítása operatív program

8.4.3 számú. Építési telek kialakítása, ösztönzése a magán illetve az önkormányzati szférában operatív program

7.2.2 A lakosság egészségi mutatóinak javítása stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek

A 90-es évek végén több változás következett be az egészségügyi ellátásban. Teljesítménytől függő finanszírozás, az alapellátásban megjelent a funkcionális privatizáció a háziorvosok és fogorvosok területén. Az önkormányzatunk rendelő bővítéssel és eszközfejlesztéssel járult hozzá a tárgyi feltételekhez.

Az alapellátási feladatok a primer, szekunder és terciér prevenció megvalósulására épülnek. Egyre nagyobb hangsúlyt kell kapjon a primer prevenció, mivel a betegségek megelőzése a beteg és a társadalom szempontjából a legfontosabb. Sok szenvedéstől kíméli meg a beteget, nagy terhektől a gazdaságot.

A községünkben dolgozó háziorvos és fogorvos preventív tevékenysége kiemelkedő, amit a különböző szakmai mutatók évek óta alátámasztanak. Az anya-és gyermekvédelem területén fontos feladatot lát el a védőnő. A hétfélig- és éjszakai orvosi ügyeletet szintén kistérségi szinten látatjuk el.

A háziorvosi és a fogorvosi praxisnak önálló rendelőt biztosít az önkormányzat. Jelentős mértékben bővült az iskola egészségügyi és az iskola- fogorvosi ellátás minősége.

A kisgyermekes szülők részéről van igény a gyermekorvosi ellátás biztosítása, azonban az alacsony születésszám és gyermeklétszám miatt az önálló praxis finanszírozhatatlan. A szakrendelő és a diagnosztikai lehetőségek közeli volta enyhít a problémán. A szülők megfelelő edukációja azonban elengedhetetlen a gyermekápolási feladatok végzésében. Különösen a leszakadó néprétegek egészségkultúrájának a fejlesztésével érhetőek el kedvező eredmények. Ez az ellátási forma a szomszéd községekkel társultan képzelhető el. A helyiségbeli és tárgyi feltételek kizárólag pályázati forrásból teremthetők elő.

Fényeslitke lakosságának életésélyeit növeli a kiskvárdai Városi Kórháznak, és Mentő állomásnak közelsége, és a jó megközelíthetősége.

Jó a kapcsolat a háziorvos, fogorvos és a betegek között. Szükséges azonban az egészségügy egyes szintjei közötti kapcsolat javítása: háziorvos – kórház - beteg.

A prevenciót szolgáló szűrések, utógondozások segítése Fényeslitkén jól szervezettek, köszönhetően a háziorvos, a védőnő és a fogorvos tevékenységének.

A program célja:

Fényeslitke lakosságának egészségi állapotának javítása, a kapcsolódó rendszer bővítése, fejlesztése. A megelőző tevékenység folytatása.

A program tartalma:

A lakosság jobb egészségi állapotának elérése, az egészséges táplálkozás, az életmód, a lelki egészségvédelem- egyházak civil szervezetek bevonásával-; az egészségvédelem eszközeivel, a megelőzés, a szűrés és a gondozás elérhetőségének hatékonyság növelése, különös tekintettel a szív- és érrendszeri megbetegedések vonatkozásában. Ezek egy része beépülhet az óvodai nevelési és iskolai tananyagba.

Az egészségügyi ellátórendszer hatékonyságának növelése érdekében megfontolandó a gyermekorvosi, a pszichológusi, a gyógytornászi, balneoterápiás /Kiskvárdai Gyógyfürdő/ ellátás részidőben, társulások formájában történő ellátása.

Lakossági igény a fizioterápiás ellátás helybeli biztosítása. A finanszírozás megteremtése nagyobb feladat, mint a műszerpark és a szakszemélyzet biztosítása. A Református Idősek Otthonával társultan képzelhető el ez az ellátási forma.

A gép és műszerpark fejlesztése, az alapellátás és a szakellátás közötti kapcsolat erősítése, a lakossági visszajelzés kiépítése.

Eszközök és intézményrendszer

Az önkormányzati, a központi költségvetési hozzájárulás, az egészségügyi tevékenységben résztvevők ráfordításai, az egészségügyi önkormányzati társulás támogatása, az esetleges mecenatúra és a pályázati jellegű, illetve más szubvenciók csatornákból befolyt pénzek.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

Az önkormányzati törvény meghatározza az önkormányzat kötelező egészségügyi alapellátási feladatait. A rendeletekben meghatározott feladatok mellett lehet kezdeményező, szervező és koordináló.

Várható hatás:

Javul az egészségügyi ellátás hatékonysága, terjed a megelőző (prevenciós) szemlélet és gyakorlat, az egészséges életmód, s ezek eredményeként javul a lakosság egészségi állapota, életminősége, életesélye. Csökken a táppénzes napok száma, ezáltal javul a gazdaság hatékonysága.

Kapcsolódó operatív programok:

8.5.1 számú Egészségügyi megelőző tevékenység ösztönzése operatív program

8.5.2 számú Betegközpontú ellátási-és intézményi feltételek javítása operatív program

7.2.3 Környezet-,táj- és természetvédelmi stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek:

Fényeslitke levegője kevésbé szennyezett: a kén-dioxid és a korom mennyisége csökkent a fűtőkorszerűsítések miatt, azonban a nitrogén-oxidok, a szén-monoxid és a szálló por mennyisége kissé növekedett a gépjármű forgalom bővülése miatt. A tavaszi és őszi időszakokban az éghető lomok, és a tarlóégetés miatt nagyobb koncentrációban vannak jelen a szén-dioxid a korom és egyéb mérgező gázok.

A parlagfű valamint a melegigényes gyomfajok terjedése miatt nő a légúti és a az allergiás megbetegedések száma. A közúti közlekedés növekedése emelte a zajterhelést. Egyéb zajjal terhelt részek a lakóterületbe ékelődött kisüzemek, vendéglátóhelyek szomszédságában fordulnak elő. Fényeslitke felszín alatti vízrendszere függőlegesen nyitott, ezért a felső szinten könnye szennyeződhet.

A problémát tetőzi, hogy a község alatt bizonyos területeken nincs vagy hiányos az első vízzáró réteg.

A kommunális szilárd hulladékok mennyisége növekszik. Fényeslitke több mint egy évtizede a tiszaszentmártoni központi lerakóba szervezeten hordta a hulladékát, azonban az illegális szemétkerítés az utak mentén. Szelektív hulladékgyűjtés még a térségben nincs kialakulva. 2010.évtől megnyílt a Kisvárdán mellett létesült regionális hulladékgyűjtő.

Elkészült a szennyvízhálózat és tisztítómű. A lakossági rákötés közel 100%-os. Az új lakóingatlanokhoz biztosítani kell a rákötési lehetőséget, lakossági és pályázati forráskoordinációval.

A fenntartott zöldfelületek és a közterületek növényállománya esetében probléma a talaj tápanyag utánpótlása, az elöregedett növényzet cseréje.

Fényeslitkének el kell készítenie és elfogadnia egy környezeti nevelési programot, a helyi civil társadalom bevonásával. A környezet tudatosság alapjait rakta le a helyi óvoda nevelőtestülete a pedagógiai program keretén belül.

Fényeslitke község önkormányzata elkészíteti a „Jövő energiája” című koncepciót és programozást, az energiatakarékos és megújuló energiát biztosító rendszerek átállítására (fűtés -hűtés, világítás).

A program célja:

Fényeslitke környezeti állapotának javítása, bizonyos területeken megőrzése, a környezeti ártalmak csökkentése.

A program tartalma:

A hazai és az uniós követelményeket figyelembe véve a környezet és a táj minőségének javítása érdekében helyi felmérések, programok kidolgozása szükséges. Fényeslitke levegő minőségének, szennyezettségének csökkentése elsősorban a közlekedési szennyezés mérséklésével, a kül- és belterületi zöldfelületek nagyságának megőrzésével-növelésével lehet. A zajterhelés csökkentése közlekedésfejlesztési és technológiai fejlesztés kategória.

Az allergén gyomoktól való mentesítés folyamatos, a vegetációs időszakot felölelő feladat. A parlagfű és a melegigényes gyomfajok terjedését meg kell akadályozni, párhuzamosan kidolgozni a falu gyomtérképét (folyamatos korrekcióval). A növénytermesztés során kikerülő növényvédőszeres és maradványainak károsító hatását csökkenteni kell. E területen tudatosítani kell: nem a mennyiség, hanem a „mikor- mivel elv” fontossága a védekezésben.

A jó ivóvíz biztosítása érdekében az önkormányzat vegyen részt a felszín alatti ivóvízbázis védelmi programokban, kapcsolódva a nemzeti kármentesítési program előírásaihoz, célkitűzéseikhez.

A szennyvízkezelést a környezetvédelmi törvények alapján kell tisztíttatni, törekedve a lakosság vízfogyasztásának csökkentésére.

A szilárd hulladékok területén szelektív gyűjtést kell elindítani, társult formában. A veszélyes hulladékok gyűjtésének terén koordinálás és az illegális hulladéklerakók megszüntetése a feladat, helyi akcióterv alapján. A növényi maradványok komposztálására központi vagy egyéni igény szerint házi komposztálókat kell kialakítani, ezzel párhuzamosan tájékoztató programokat kell indítani, promóciós anyagokat kell készíteni. Szükséges a község zöldfelületének rendezési terv általi védelme (felmérés, a falu digitális térképén zöldfelületei lapok), egyes parkok és zöldterületek rekultivációja, talaj erő utánpótlása. Ehhez tartozik a gondozatlan, vagy beépítetlen területek bizonyos esetekben humanizált zöldfelületként történő kialakítása. A külön program dolgozható ki a község határában lévő vízfolyások környezetének megővéséhez, gondozásához, együttműködve az érintett vízgazdálkodási társulással, vízügyi hatósággal. A csapadékvíz elvezetését, a víznyelők folyamatos tisztítását, a helyi vízrendezési terv kidolgozását és az ahhoz kapcsolódó fejlesztéseket tovább kell folytatni. A környezeti nevelést elsősorban az óvodai és az általános iskolai korosztálynál kell kezdeni. Az egyes környezetvédelmi akciók lebonyolításához a helyi civil szervezetek segítségét kell kérnünk, együttműködve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóságával és a megyei Környezetvédelmi Felügyelettel.

A „Jövő energiája” koncepció és program alapján elindul a megvalósíthatósági tanulmány a közintézményekre, a közvilágításra. Ezzel párhuzamosan a lakosság környezettudatos felkészítése az energia megtakarítás és az új erőforrások hozzáférése terén. Lehetőség szerint pályázatot kell benyújtani a „Jövő energiája” program megvalósításához.

A közoktatásban a környezettudományi ismeretek egyre nagyobb mértékben épüljenek be a képzésbe a Nemzeti Környezetvédelmi Program iránymutatása alapján.

Eszközök és intézményrendszer:

Az önkormányzati költségvetés, központi költségvetési támogatások, pályázatok. A helyi civil szervezetek bevonása.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

Az önkormányzati és a hatásköri törvény meghatározza a kötelező feladatokat (egészséges ivóvíz biztosítása, közvilágítás, közutak és köztemető fenntartása, kommunális igazgatás, belterületi növényvédelem). Emellett egyre több ágazati törvény jelöl ki feladatokat: pl. állati hulladék ártalmatlanítása, köztisztasági feladatok, ivóvíz ellátás, szennyvízelvezetés, -tisztítás, csapadékvíz elvezetés, helyi vízrendezés.

Az állami rendeletek végrehajtása mellett kezdeményező, szervező és koordináló lehet az önkormányzat.

Várható hatások:

Javul az ivóvíz, levegő és talaj minősége, csökkennek a környezeti ártalmak, több park jellegű terület áll rendelkezésre. Terjed a közösség lakói között a környezettudatos és a megóvást akaró szemlélet.

Csökken a községben egy főre jutó energia fogyasztás, csökken a szennyező- és károsanyag kibocsátás.

Kapcsolódó operatív programok:

- 7.2.2 számú A lakosság egészségi mutatóinak javítása stratégiai program.
- 8.6.1 számú A felszín és felszín alatti vizek, az ivóvízbázis védelme operatív program.
- 8.6.2 számú A községben keletkező hulladék kezelése operatív program
- 8.6.3 számú A zajterhelés és levegőszennyezés csökkentése operatív program
- 8.6.4 számú A természet védelme operatív program
- 8.6.5 számú A tudatformálás támogatása operatív program

7.2.4 A kultúra, a közművelődés, a szabadidősport lehetőségeinek megteremtése stratégiai program

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek

Fényeslitke kulturális élete a többi községhez hasonlóan nem folyamatos, hanem egy-egy akcióhoz kötött. Utóbbi években az általános iskola az óvoda, az egyházak, a civil szervezetek, művészeti magániskolák és az önkormányzat egyre több színvonalas, bel- és külföldön egyaránt visszhangot, kiváltó eseményt tartottak meg.

A rendezvények néha „ütik” egymást, ami minden szereplő számára kedvezőtlen. Gond, hogy nem alakult ki olyan ismétlődő rendezvénysorozat, ami évente visszatérően megyei, országos visszhangot váltana ki.

Fényeslitke erősségei között tartják számon az egyházközségek rendezvényeit, az iskolai kulturális hetet, az óvodai műsorokat, a néptáncot, a lovas hagyományőrzést, a veterán motoros találkozókat, a zenei életet, a foci utánpótlás nevelést, a nyugdíjas és a kertbarát klubmozgalmat. A növekvő tömegsport igényeit kielégítő Torna – és Szabadidőcsarnok építése szükséges.

A művelődési intézmények eszköz és humán háttere feltétlenül javítást igényel (művelődési ház, tájház, könyvtár). A művelődési intézményekhez alapvetően a szoros költségvetési korlátok jellemzők, igaz igyekeznek kihasználni a külső források (pályázat) adta lehetőségeket is.

A program célja:

Fényeslitke kulturális értékeinek védelme, népszerűsítése. A közművelődési, sport és egyéb szabadidős lehetőségek körének javítása, a szolgáltatások bővítése.

A program tartalma:

Fényeslitke műemlék, műemlék jellegű épületeinek, helyi védettség alatt álló létesítményeinek állagmegóvása, felújítása (különösen a faluközpontban) a község hagyományainak megőrzése (Gonda porta, egyes épületek, síremlékek rekonstrukciója), a kultúrált szabadidős program lehetőségek bővítése, a művelődési, a szórakoztató illetve a sport rendezvények kínálatának bővítése, színvonalának emelése, az intézményhálózat korszerűsítése. Programterv készítése, program füzet kiadása (egyházak, civilek, önkormányzat együttműködésével)

Eszközök és intézményrendszer:

Az önkormányzati költségvetés, a központi költségvetési hozzájárulás, a közművelődésben, a sport tevékenységben résztvevők ráfordításai, intézményi bevételek, a mecenatúra, a pályázati jellegű illetve más- más szubvenciók irányokból befolyt támogatások.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

A képviselőtestület rendelete szabályozza Fényeslitke kötelező közművelődési, sport feladatait a lakosság művelődési igényei törvényben előírt feltételeinek biztosítása, valamint a fejlesztés lehetőségeinek megalapozása céljából.

A hatásköri törvény szabályozza a közművelődés vonatkozásában a közösségi terek biztosítását, a nyilvános könyvtári szolgáltatást. Ezek mellett a nem önkormányzati tulajdon (egyházi, civil) működtetést érintő pályázatoknál az önkormányzat lobby lehetőségeit felhasználja a közösség érdekében, miközben kezdeményez, szervez és koordinál.

Várható hatások:

Javul Fényeslitke arculata. A színes minőségi program kínálat a helyi lakosság számára az életminőség emelkedését, az értelmi – érzelmi fejlődést jelenti. Hozzájárul a turisztikai, illetve a kistérségi – megyei vonzerő növekedéséhez.

Kapcsolódó operatív programok:

8.7.1 A község kulturális értékeinek védelme, közkinccsá tétele operatív program

8.7.2 számú Színvonalas szabadidős tevékenységek operatív program

7.2.5 Szociális és közösségi biztonság elősegítése

Gazdasági, környezeti és társadalmi feltételek:

A szociális problémák kezelése a fejlett Uniós országokban alapvetően állami feladat és működési kérdés. A hazai önkormányzatok törvényi felelőssége, a gondok súlya, a szociális

szféra jelenlegi állapota fontos szerepet ad e stratégiai programnak. Fényeslitkén is a szociális feladat ellátása évek óta defenzív helyzetben van, hiszen a kezelendő problémák mennyiségéhez és minőségéhez viszonyítva aránytalanul kevés forrás áll rendelkezésre. Ezek elégtelensége kihat a helyi ellátások, a szolgáltatás színvonalára.

A területen dolgozók nem végezhetnek hatékony szociális feladatellátást (pl. prevenció és rehabilitáció). Sajnos hazánk /egész Európa gazdasági válsággal küzd/ gazdasági helyzetének lassú fejlődése előbbi problémákat továbbra is csak defenzíven fogja tudni kezelni.

Fényeslitke önkormányzatának képviselői, tisztségviselői, szociális szféra dolgozói és az egyházak az elmúlt években is komoly erőfeszítéseket tettek a község által nyújtott szociális biztonság fenntartására és a lehetőségek szerinti fejlesztésre (Református Idősek Otthona és gondozási rendszere, közfeladat ellátáshoz kötött önkormányzati segélyezési és gyámügyi rendszer).

A jelenlegi finanszírozási keretek azonban csak az alapszinten működő szociális ellátórendszert tudják működtetni. Egyes célokhoz pályázati forrást sikerült elnyerni, ez azonban az ellátás tartós működtetésének bizonytalanságát jelzi.

Szociális biztonság megteremtésére, fejlesztésére további erőfeszítéseket kell tenni, mert a fejlődő Fényeslitke gazdasága és lehetőségei rövidtávon még nem tud a lakosság jelenlegi szociális helyzetén sokat lendíteni. Félő hogy az egyre bővülő szociális juttatások (ingyenes étkezés, lakásépítési szociálpolitikai kedvezmény) az alacsonyabb társadalmi-gazdasági helyzetű csoportok bevándorlását illetve helyben maradását segítik Fényeslitkén.

Ennek a „felzárkózásra” képtelen csoportnak további deprivációjának következtében a szegénység, a szociális gondok fokozottabb térbeli koncentrációja, egyes településrészeknek, utcáknak a jelentős leértékelődése lehetséges. Az etnikai konfliktusok kiéleződhetnek, a bűnözés növekedhet. Ezek a várható tendenciák előre hozott válaszokat igényelnek- nemcsak a szociális szektortól. Ha nem születnek meg, vagy késnek a problémára adandó válaszok, úgy a következmények lassan mérsékelni fogják Fényeslitke fejlődését /ezt bizonyítja a térség egyes településeinek fejlődése/.

Adott helyzetben, amikor az állam egyre jobban kivonul a szociális ellátásból, az önkormányzatokra egyre nagyobb teher, felelősség nehezedik az ellátórendszer működtetésével kapcsolatban. Nő az igény a gondozást illetve bentlakást igénylő idősök száma.

Az önkormányzatnak nem szabad elhanyagolni a szociális ellátás fejlesztését, a társadalmi-gazdasági folyamatokat figyelni és azokra reagálni kell, hiszen a jövőben is ez a szervezet fogja a szociális gondokat nem üzleti, hanem a humán oldaláról kezelni. A helyi szociális ellátásban együttműködés áll fenn a Református Idősek Otthonával, a helyi egyházakkal és a kapcsolódó községi civil szervezetekkel, a kistérségi szociális szolgáltatókkal.

Utóbbi szervezetek együttműködnek a család-, és gyermek-ifjúságvédelemben.

Kiemelten fontos:

- A helyi szociális ellátórendszerben aktív, az érintetteket mobilizáló, sorsuk befolyásolására, alakítására képessé tevő eszközök, rendeletek alkalmazása legyen a meghatározó.

- Az intézkedéseket előzi meg szükséglet feltárás, amit rendszeres ellenőrzés kövessen, hatáselemzéssel egyetemben.

- A helyi szociális ellátás pénzügyi racionalizálását továbbra is a Közjóléti Bizottság vizsgálja. Ők teygenek javaslatot a Képviselő Testületnek. Az ellátások pénzügyi ésszerűsítését továbbra is szigorú szakmai kontroll mellett kell végezni, mert a szociális szakmai elvárások, feltételek nem sérülhetnek a pénzügyi racionalizálás miatt.

- Érdemes a megyei, kistérségi és az ágazatközi (egészségügy, munkaügy, oktatásügy stb.) együttműködési lehetőségeket felderíteni és kihasználni

-A szociális ellátórendszer egyes elemeinek szoros kooperációjával egyes összetett problémák könnyebben kezelhetők.

-Középtávon a helyi egyházakkal és a civil szervezetekkel kialakított együttműködés gyakorlatát javítani kell, célul kitűzve a valódi partneri viszony kialakítását, hiszen ezek a szervezetek a település lelki – érzelmi – értelmi életének és a szociális ellátórendszer működtetésének még ki nem aknázott tartalékai.

-A spontán kialakuló informális lakossági problémakezelő csoportokat támogatni kell, hiszen várhatóan tevékenységük fokozódni fog. A közösségi szociális munka és közösségfejlesztés önkormányzati támogatása elősegítheti e közösségek szerveződését, aktivitását ez által tehermentesítheti a helyi szociális ellátórendszert.

Fényeslitke jellemzően "bűnözésmentes" település, ami köszönhető a lakosság morális tartásának. Közbiztonság szempontjából a megelőzés ettől függetlenül fontos. A körzeti megbízott helyben él, azonban technikai ellátottsága nem megfelelő. A civilek által szervezett polgárőrség csak szerény önkormányzati támogatásból él, ezért fontos feladat a technikai és működési feltételeinek javítása, külső támogatók bevonásával. A bűnmegelőzést szolgálná a településőri – mezőőri szolgálat bevezetése, térfigyelő hálózat kiépítése, a közintézmények tűz-, és vagyonvédelmi feltételeinek javítása. A közlekedésfejlesztési elképzelések a baleset-megelőzést szolgálják. A község forgalmasabb intézményeinél gyalogos átkelésre alkalmas infrastruktúra kialakítása szükséges (zebra, és annak megvilágítása, közúti táblák). A kistérségi katasztrófavédelem segítségével kell felkészülni elsősorban belvízvédkezésre, a helyi vezetői törzs és lakosság felkészítésére illetve a veszélyes üzemeknél keletkező környezetszennyezés kivédésére, lakossági evakuációra.

A program célja:

Célunk Fényeslitke község minden rászoruló lakosa részére legyen elérhető (jogszabályban rögzített) szociális ellátási forma, ami enyhít az egyén szociális problémáján. A helyi szociális szektor működése magas szinten feleljen meg a szakmai elvárásoknak, jól és hatékonyan nyújtson szolgáltatást a polgárnak.

A helyi közrendi, közbiztonsági szervek szervezetek és a katasztrófavédelem a keletkezett problémákat gyorsan, szakszerűen kezelje le. Ezt meg kell előzni egy helyi cselekvési terv kidolgozásának az érintett szervezetek közreműködésével (Rendőrkapitányság, Polgárőrség, Katasztrófavédelem)

A program tartalma:

Szociális ellátás teljes körű fejlesztése a szűkös állami finanszírozás miatt nem lehetséges, ezért a stratégiai program hosszú távon az alábbi elemek, megvalósítását jelölheti ki:

-A hátrányos helyzetűek-a nők, a munkanélküliek, a csökkent munkaképességűek, a cigányság- foglalkoztatási helyzetének javítása (közhasznú, közcélú munkák).

-A jövő generáció, a gyermekek, a fiatalok és a családok fokozatos védelme, a család orientáció erősítése a védőnő és oktatói hálózatokban. Ezen területen is erősítve az együttműködést a helyi egyházakkal.

-A helyi társadalmi tolerancia erősítése a hátrányos helyzetű polgártársaink érdekében.

-A református egyház bentlakásos idősök otthonának fejlesztését, bővítését igény szerint, eszköz rendszerének fejlesztését és egy demens részleg építését támogatni kell.

Közrend és közbiztonság erősítése, a körzeti megbízott és a polgárőrség technikai és működési feltételeinek javításával, együttműködve a rendőrséggel és a lakossággal. Térfigyelő rendszer kialakítása, esetleges településőri-mezőri szolgálat indításával. A katasztrófavédelem terén különböző veszélyhelyzetek gyakorlása mind a törzs, mind a riasztó, mind az egyéb alegységek esetén. A legfontosabb technikai fejlesztést (községi hangosítás,

homokzsákok, nagy teljesítményű vízszivattyúk, raktárépítés) elvégezni, együttműködve a kistérségi katasztrófavédelmi kirendeltséggel.

Az önkormányzat és a polgármesteri hivatal szerepe:

A jelen stratégiai program fő szereplője az önkormányzat. Az operatív programok végrehajtásakor a polgármesteri hivatal mellett fontos a helyi egyházaknak, civil szervezeteknek és egyes gazdasági szervezeteknek a szerepe.

Együttműködő felek megyei, kistérségi és a szomszédos települések szociális szférában, a közrend, a közbiztonság és a katasztrófavédelem területén dolgozó szervezet.

Várható hatások:

A különböző hátrányos helyzetű csoportok életesélyei javulnak:

a; A hátrányos helyzetűek segély helyett(mellett) foglalkoztatási lehetőséget kapjanak.

b; A családok , gyermekek védelme javítja anyagi és mentális helyzetüket

c; A szociális ellátórendszerhez kapcsolódó Gondozási Központ fejlesztése javítja a különböző hátrányos helyzetű csoportok(egyedülálló idősök, problémás családok, emberek) helyzetét, életesélyeiket és életminőségüket.

d; A hátrányos helyzetű csoportok iránt megnyilvánuló megértés pozitív irányú fejlődése csak hosszabb távon várható. A figyelem felkeltésével, célzott programokkal rövidtávon elmozdulás várható e csoportok kedvező megítélésében.

- Az egyházak hatékony bekapcsolódása hátrányos helyzetű lakosság gondozásába.

f.,Új munkalehetőségek.

Kapcsolódó operatív programok:

8.8.1 számú. Család-, gyermek és ifjúságvédelem javítása operatív program

8.8.2. számú. A munkaerő piacra való beilleszkedés támogatása operatív program

8.8.3 számú. A szociális ellátó rendszer és egyéb ellátások fejlesztése operatív program.

8.8.4 számú. A hátrányos helyzetűek elfogadottságának javítása operatív program.

8.8.5 számú. Biztonságos település fenntartása operatív program.

8. Az operatív programok kibontása

8.1 Mikro- kis- középvállalkozói infrastruktúra kiépítése stratégiai program

8.1.1 Befektetések ösztönzése operatív program

A program célja	A község és a kistérség versenyképességének megerősítése. A humán erőforrás helyben maradása, életkörülmények javulása.
A program tartalma	A letelepítés lehetőségeinek a településrendezési terv, koncepció mentén történő megvalósítása. Egyidejűleg fejleszteni kell a polgármesteri Hivatal ügyintézéseinek felgyorsítását. Az állami és helyi adórendszer optimális hangolásával vonzani a nemzeti és külföldi tőkét.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	-Egészséges gazdasági struktúra, húzóágazat fejlesztése. -Az épített környezet fejlesztése és védelme -A lakosság egyéni mutatóinak javítása. -A szociális biztonság elősegítése. -A helyi és kistérségi gazdaság igényeihez kapcsolódó humán erőforrás fejlesztés.
Célcsoport	Letelepülő vállalkozások, befektetési csoportok.
A program közreműködői	Észak- Alföldi Regionális Tanács, PRIMOM Vállalkozásélénkítő Alapítvány, Sz.-Sz.-B.megyei Területfejlesztési Tanács, Kiút Egyesület, Záhony és Térsége Vállalkozási Övezet KHT, gazdasági köztestületek, Magyar Államkincstár, Magyar Regionális Fejlesztési Holding Zrt, ITD Hungary
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Kezdeményező és koordinátori szerep a PM hivatal felől.
A program megvalósításának feltételei	Helyi stratégiai befektetés- ösztönzés terv elkészítése, koordinátori részmunkakör létrehozása, telekommunikáció fejlesztése. Megvalósíthatósági tanulmányok.
Eredménymutatók	Az egy lakosra jutó befektetett tőke növekszik E. Forintban (Euróban). Helyben maradó humán erőforrás. Szociális biztonság erősödik.
Javasolt intézkedések	-Betelepülést segítő PR dokumentáció készítése. -Új, magas színvonalú szolgáltatást, termelést nyújtó gazdasági szervezetek betelepítésének segítése a Fényeslitke - Komoró intermodális ipari-logisztikai területre, megadva a lehetőséget a terjeszkedésre. - Fényeslitke terület-, és településfejlesztés szabályozási tervének folyamatos aktualizálása a befektetői igényeknek megfelelően. - helyi mikro- kis vállalkozások tájékoztatása

8.1.2 A község elérhetőségének optimalizálása operatív program

A program célja	Fényeslitke megközelíthetőségének javítása, új alternatívák vizsgálata, megvalósítása, a meglévő nyomvonalak karbantartása.
A program tartalma	A kapcsolódó út, kerékpárút nyomvonal tervezés szükséges szakhatósági engedélyek elkészítése. Fényeslitke – Záhony teherforgalmi út megvalósulásának segítése. Kisvárdai – Záhony közötti tervezett kerékpárút projekthez való csatlakozás. Kisvárdai északi elkerülő (Fényeslitke Dél) építésének támogatása. Az M-34-es gyorsforgalmi autótér megvalósításának segítése és ahhoz történő közúti kapcsolódásunk előkészítése. Mezőgazdasági földutak karbantartása.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	-Környezet, természet és tájvédelem. -A kultúra, a közművelődés, a szabadidősport lehetőségek megteremtése. -7.2.1
Célcsoport	Helyi lakosság, vállalkozások.
A program közreműködői	Közútkezelő KHT, Sz-Sz-B. Megyei Közlekedési Felügyelet, Autópálya építő, gazdasági köztestületek, megyei és regionális fejlesztési ügynökségek.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Lobby szerep az Önkormányzatnak. Egyetértésben való részvétel, kezdeményezés és koordinálás a polgármesteri hivatal részéről. Önkormányzati tulajdonban lévő utak esetén a „projektélettutak „ végig vitele.
A program megvalósításának feltételei	Állami beruházásban jelölt utak megvalósulása. Kerékpárút és mezőgazdasági feltáró út tervek elkészítése, engedélyeztetése, pályázat benyújtása.. Fényeslitke - Jéke összekötő út, az M-34-es. gyorsforgalmi úthoz – tervdokumentáció és megvalósulás. Kisvárdai önkormányzat pályázatot nyújt be az északi elkerülő útra.
Eredménymutatók	A megépített kerékpárutak, a felújított bekötő utak hossza az utak beruházásától kezdődő egy éves periódusban. (1 évre vetítetten).
Javasolt intézkedések	-A helyi érdekegyeztetés erősítése -A forgalmi adatok közzlése, az elérési idő közzlése a potenciális befektetők számára PR anyagokban.

8.1.3 Innovációs feltételek javítása operatív program

A program célja	Kapcsolódás a Kisvárdai - Záhony innovációs tengely programjaihoz. Helyi innováció – orientált vállalkozási potenciál erősítése.
A program tartalma	A jelentős innovációs központokhoz csatlakozás. Fogadókészség a helyi erőforrásra és a külső befektetésigényre. Innovációs szemléletmód elterjesztése / Vállalkozói Klub/. Megyei, kistérségi rendszerhez kapcsolódó innováció-ösztönző szolgáltatások kialakítása. Tudásalapú vállalkozói szféra fejlesztése. Térségi együttműködés a helyi vállalkozóink bevonásával.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2 7.1.3 7.2.4
Célcsoport	Helyi gazdasági szereplők, általános iskola.
A program közreműködői	Általános iskola, gazdasági érdekképviselők, Kertészek és Kertbarátok Klubja, helyi gazdasági társaságok. Térségi tudásközpontok, Vállalkozói Klub
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Polgármesteri hivatal koordinál, helyet biztosít, kezdeményez.
A program megvalósításának feltételei	Igények feltárása, közlése a helyi gazdasági szereplők részéről, ami megalapozza az operatív program indítását.
Eredménymutatók	-Ágazati innovációk száma / év. -Az innovációval létrehozott árbevétel bővülés / év.
Javasolt intézkedések	-Innovációs felmérés. -Megvalósíthatósági tanulmány. -Innovációs tudásközpont építése. - Szakmai egyeztetés, akcióterv a térségi tudásközpontokkal.

8.2 Helyi és kistérségi gazdaság igényeihez kapcsolódó humánerőforrás fejlesztése stratégiai program

8.2.1 Az alapfokú oktatás ráhangolása a várható munkaerő piaci igényekhez operatív program

A program célja	Az alapképzés figyelemmel legyen a munkaerő-piaci igények elvárásaira. Együttműködés alakuljon ki a szakképzési és középfokú intézményekkel, átképzőkkel.
A program tartalma	A helyi munkaerőforrás minősége javuljon, a gazdaság produktív fejlődésének való megfelelés a tantárgyak orientált oktatásával.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1 7.2.5
Célcsoport	Általános iskola felső tagozatos tanulói.
A program közreműködői	Középfokú szakképzési intézmények, Sz- Sz- B Megyei Területfejlesztési Tanács, megyei Pedagógiai Intézet, Kisvárdai Munkaügyi Központ, gazdálkodó szervezetek.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	A PM hivatal koordinál az oktatási rendszer felmérésében, egyeztető fórumot hoz létre.
A program megvalósításának feltételei	A helyi oktatási rendszer nullabázisú felmérése. Kapcsolati háló kiépítése az érintett szervezetek között. Minőségi követelmények biztosítása, ellenőrzése és kontrollja. A hátrányos helyzetűek speciális képzési programja.
Eredménymutatók	A továbbtanulást biztosító hálózatban eredményes vizsgát tevők száma 1 év időtartamra. A „nagybetűs” életben munkahelyet talált képzettek száma.
Javasolt intézkedések	Igényfelmérés Igényalapú szakképzéshez megfelelő általános iskolai oktatás eszköz beszerzése, pedagógiai programok kiegészítése. Iskolai tanműhelyek fejlesztése, nyelvi labor, számítástechnikai labor, ösztöndíjrendszer kidolgozása.

8.2.2 A pályakezdő diplomások, technikusok, mestervizsgás szakemberek elhelyezkedésének, letelepedésének támogatása operatív program

A program célja	A munkaerő – piacra belépő képzett fiatal pályakezdők községbe vonzása, helyben tartása.
A program tartalma	A pályakezdő képzett fiatalok munkaerő piaci menedzselése. A község befogadó és megtartó erejének javítása. Építési ingatlanok kialakítása a község belterületén. Célirányos letelepedési támogatás és a kapcsolódó program kidolgozása.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1
Célcsoport	Felsőfokú végzettséggel rendelkezők, technikusok, mestervizsgás fiatal pályakezdők.
A program közreműködői	SZ-SZ-B. Megyei Önkormányzat, gazdasági szereplők és közttestületek, pályakezdő fiatalok.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat lobby szerepet vállal, a PM hivatal a letelepedési lakhatási feltételekben segít, koordinál.
A program megvalósításának feltételei	Kapcsolati háló kialakítása az érintett oktatási intézményekkel, gazdálkodó szervezetekkel, munkaügyi központtal. Adatbázis létrehozása, közhálóra helyezése.
Eredménymutatók	A pályakezdő diplomások, szakemberek munkaviszony létesítésének száma 1 év alatt. A letelepedések száma 5 év alatt.
Javasolt intézkedések	-Menedzselő program kidolgozása a pályakezdő képzett fiatalok elhelyezkedésére vonatkozóan. -Egzsztenciális letelepedési hitelalap létrehozása, népszerűsítése. -A pályakezdők letelepedésének speciális lakástámogatási hitel programmal segítése.(pl.: kamattámogatás).

8.2.3 Az óvodai és alapfokú oktatás minőségi fejlesztése operatív program

A program célja	Az oktatási-nevelési folyamat igazítása, rugalmassá alakítása a kor követelményeihez.
A program tartalma	A megjelenő új gazdasági- politikai fejlődési trendekhez igazodó oktatás, nevelés alapjainak lerakása. A szükséges fejlesztések, eszközbeszerzések elvégzése. Bölcsődei ellátás lehetőségének vizsgálata, kivitelezése.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.3 7.2.4 8.6.6
Célcsoport	Óvodások, általános iskolások, bölcsődések, gyermekes családok.
A program közreműködői	községi óvoda, általános iskola, bölcsőde, önkormányzat, szülői szervezetek, egyházak, Nevelési Kerekasztal
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Figyelem felhívás, kezdeményezés, együttműködés, monitoring, megvalósítás.
A program megvalósításának feltételei	Alapfokú- oktatási- nevelési intézetek részéről, a változtatás igényének felmérése.
Eredménymutatók	Nem értelmezhető.
Javasolt intézkedések	- Bölcsőde kialakítása, igényfelméréssel. - Az alapfokú intézmények figyelmének felhívása a helyi oktatási, nevelési struktúra, tartalom folyamatos igazítására. - Magas szintű általános és nyelvi oktatás ,informatikai-, háztartási- barkács ismeret fejlesztése. - Tömegsport fellendítése. - Óvodai, iskolai környezettudatos nevelés. - Kapcsolódó óvónői és pedagógusképzések indítása.

8.3 Gazdasági húzóágazatok fejlesztése stratégiai program

8.3.1 A szolgáltatási és kereskedelmi ágazatokban érdekelt nemzeti, közép és multinacionális vállalkozások letelepedésének segítése (cégek, ügynökségek, speciális cégek, közvámraktár) operatív program

A program célja	Segíteni a szolgáltató és kereskedelmi vállalkozások letelepülését, befektetés-ösztönzési eszközökkel, a helyi érdekek figyelembevételével.
A program tartalma	Az érdekelt vállalkozásokkal megismertetni Fényeslitke letelepülési lehetőségeit. Fel kell tární és objektív adatokkal alátámasztottan be kell mutatni az előnyöket. A bel- és külföldi befektetői ügynökségeket is tájékoztatni szükséges. A letelepülés kezdetétől segíteni kell a vállalkozások által jelzett térszerkezeti és munkaerőbéli igényeket.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2 7.2.1 7.2.3
Célcsoport	Letelepülő cégek, fejlesztési bankok, befektetési ügynökségek.
A program közreműködői	Sz- Sz-B. Megyei Területfejlesztési Tanács , Észak- Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács, Záhony és Térsége Fejlesztési Kft., PRIMOM Vállalkozásélénkítő Alapítvány.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	A Polgármesteri hivatal segít a hatósági engedélyeztetés folyamatában, a gyors ügyintézésben. ÖNKO lobby tevékenységet folytat.
A program megvalósításának feltételei	Egy felelős szervezet bemutatása (pl.: gazdasági érdekképviselő, vállalkozásélénkítő alapítvány), aki az operatív program fő koordinátora.
Eredménymutatók	-Az operatív megvalósulásának kezdetétől számított 2 éven belül betelepült vállalkozások száma, árbevétele.
Javasolt intézkedések	-Hatástanulmány készítése, közkinccsé tétele a szolgáltató és kereskedelmi ágazatokban: elérhető ingatlan, infrastruktúra és szolgáltatás lehetőségeiről, előnyeiről. -Befektetési ügynökségek, fejlesztési bankok rendszeres tájékoztatása. -Letelepülési konferenciák szervezése. -Kistérségi, megyei, regionális, és országos gazdasági szervezetek elemző, értékelő programjában való aktív részvétel.

8.3.2 A falusi turizmus szálláslehetőségeinek és marketingjének megteremtése operatív program

A program célja	A falusi turizmus szálláslehetőségeinek megteremtése, a helyi egyház- és építészettörténeti értékek bemutatása. A szálláshelyek nyilvántartása, közzététele.
A program tartalma	A létrehozott szálláshelyek mennyiségi és minőségi bővítése, felújítása községi (régi PM. Hivatal), egyházi (pl. régi Plébánia épülete)és magánszférában (Pl. Rády tanya). Helyi turizmusfejlesztési koncepció kidolgozása.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1 7.2.1 7.2.3 7.2.4
Célcsoport	Turisták, rokonlátogatók, vendégek.
A program közreműködői	Szállásadók, önkormányzat, Tourinform Iroda, Falusi Turizmus Szövetség.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Önkormányzat tervező és fejlesztő. Polgármesteri hivatal koordinál.
A program megvalósításának feltételei	Az önkormányzat a turizmusfejlesztési koncepciót kidolgozza, terveket készít, pályázik és megvalósít. Az egyházak, a helyi lakosság fogadó készsége a vendégszállások kialakításában.
Eredménymutatók	-1 év alatt jelentkező vendég éjszakák száma.
Javasolt intézkedések	-Turizmusfejlesztési koncepció, szálláshely kialakítási tervek, engedélyek elkészítése, pályázat benyújtása, -A helyi magánszállást biztosítók segítése. -Szálláshely marketingterv.

8.3.3 Termelői integrációk létrejötte és infrastruktúrájának kiépítése operatív program

A program célja	Termelési és értékesítési szövetkezés létrejöttének támogatása, infrastruktúra kiépítése és a képzés segítése.
A program tartalma	Integrációval kapcsolatos tájékoztatók, képzések szervezése. A termelők összefogásában megvalósuló fejlesztések segítése. (Az elavult mezőgazdasági géppark, állattenyésztő telep megújítása). A tevékenységet segítő kiegészítő infrastruktúra fejlesztése (raktározás, hűtőházak, szállítás, ügyintézés). Agrárszakképzések, továbbképzések, agrárlogisztikai képzések.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1 7.2.3 7.1.2 7.2.5 7.2.1 7.2.2
Célcsoport	Növénytermesztők, állattenyésztők, agrárszakemberek.
A program közreműködői	FM Hivatal, Agrárkamara, termelők, Kertészek és Kertbarátok Egyesülete, MVH, Felső – Szabolcsi Vidékfejlesztési KHE.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	ÖNKO lobbizik Polgármesteri hivatal koordinál, tájékoztat.
A program megvalósításának feltételei	-A helyi kistermelők szövetkezési hajlandóságának felmérése, tájékoztatás a TÉSZ előnyeiről. -Az érintett operatív program kidolgozása, megvalósításának ütemterve, a termelők és a szakterületek bevonásával.
Eredménymutatók	-Javul a helyi mezőgazdaság hatékonysága, bevétel-kiadás oldala. -1 főre jutó termelői érték / ha. Pozitív irányban tér el.
Javasolt intézkedések	-Operatív program alprogramokra bontása, akcióterv kidolgozása. -Termelői egyeztetések, képzési tervek. -Pályázatírási bemutatók. -Látogatás jól működő TÉSZ.-be.

8.3.4 Minőségi agrártermékek előállítása, feldolgozás feltételeinek javítása operatív program

A program célja	A helyi agrár kis, -és közép vállalkozások TÉSZ. termékeinek jobb piaci helyzetbe hozása. A helyi feldolgozás feltételeinek javítása. Minőségi fajtaváltás. Az agrártermékek jobb marketingje.
A program tartalma	A termelők körében minőségfejlesztéssel, fajtaváltással kapcsolatos képzések, tájékoztatók szervezése. Minőségbiztosítási rendszerek bemutatása, bevezetése, támogatása. A minőséghez kapcsolódó technikai eszközök fejlesztése, növény egészségügyi feladatok tudatosítása. A helyi termékek feldolgozottsági szintjének javítása (csomagolás, szárítás, aszalás, családi kisüzemek)
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1 7.2.4 7.1.2 7.2.5 7.2.2 7.2.3
Célcsoport	Agrár kistermelők , vállalkozók és kereskedők.
A program közreműködői	MHV, FM, agrárkamara, Kertészek és Kertbarátok Egyesülete, kistermelők, termelői közösségek, agrár vállalkozók, kereskedők.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	ÖNKO lobbizik, kezdeményez Polgármesteri hivatal koordinál.
A program megvalósításának feltételei	-Az új mezőgazdasági fajták bemutatása, a felvevő piac érdekeit figyelembe vevő árutermelés bemutatásával. -Képzési programok kidolgozása, a szereplők bevonásával. -Elkészített operatív program, ütemezett akciótervvel.
Eredménymutatók	-Egy főre előállított helyi GDP/ 1év. -A kistermelők képzésben eltöltött ideje nő 1 év alatt.
Javasolt intézkedések	-Helyi képzési terv elkészítése. -Fajta bemutatók, növényvédő szerekről tájékoztatók indítása. -Minőségi agrártermékeket bemutató vásárokon való részvétel, helyi bemutatók. - Marketing stratégia és cselekvési terv. - Gyümölcsfeldolgozók létesítése

8.3.5 Rossz minőségű termőföldek erdősítését ,gyepesítését , erdőfelújítást segítő és „őserdőt” megőrző operatív program.

A program célja	Az „értéktelen” földek hasznosítása erdősítéssel, gyepesítéssel. A támogatott erdőrészek újratelepítésének segítése. Az „ős” erdők állagának megőrzése.
A program tartalma	A gyenge minőségű, évek óta használaton kívüli földek erdősítésének segítése.(energiaerdő, vegyes használatú erdő, tájhonos fafajták bevezetésével. A tarvágott erdők újraélesztéséhez segítség nyújtása. A természet által felnevelt erdők, erdőrészek, fasorok védelme helyi rendelet által, esetleg nemzeti védelem alá helyezve. Képzési programok a telepítőknek, erdőgazdálkodóknak. Természet közeli tájrészek fenntartása, növelése gyepesítéssel, erdősítéssel.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2 7.2.2 7.2.3 7.2.5
Célcsoport	Földtulajdonosok, erdőgazdálkodók.
A program közreműködői	FVM, MVH, Állami Erdészeti Felügyelet, Megyei Területfejlesztési Tanács, Hortobágyi Nemzeti Park, erdő, és földtulajdonosok, Agrárkamara, E- misszió egyesület.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	PM hivatal koordinál.
A program megvalósításának feltételei	-A kis aranykoronájú földek regisztrációja, rendszerezés esetleges tömbösítése. -Erdőtelepítési tájékoztatók az érintett szakterületek képviselőivel. -Erdősítési koncepció, ütemterv.
Eredménymutatók	- Légúti megbetegedések /1000 fő/ 2 év. -Erdősített terület aránya nő a termőföldhöz képest.
Javasolt intézkedések	- Képzési terv. -Erdősítési koncepció, akcióterv. -Földminőség kataszter.

8.4 Az épített környezet minőségi fejlesztése és védelme stratégiai program

8.4.1 Falukarakter megőrzés, fejlesztés a községben, és a környezetében operatív program.

A program célja	Fényeslitke község fejlesztése egyes településrészek sajátosságainak, hagyományos falusi- táji jellegzetességeinek megőrzésével adottságaiban rejlő lehetőségeinek kihasználása a községkép érdekében.
A program tartalma	Faluközpont kialakítása az Általános iskola – Faluház– Községháza körzete. Sétálóutca kiépítése: Rákóczi út- katolikus régi plébánia között. Petőfi utca, Zója utca-Rákóczi utca-Kossuth utca szerkezetét megőrizni (Ófalu), az itt élő XX. sz. eleji épületeket megmenteni. Az országos vagy helyi védelem alatt álló épületek /templomok ,régi plébánia, kúriák és egyéb létesítmények/ megőrzését, karbantartását tovább kell folytatni. Községi zöldterület karakteres elem a településszerkezetben. (Pl.: temetői erdő, templomok kertjei, millenniumi park és környéke, Holocaust emlékpark, Hősök emlékműve és parkja). Környezet javító hatásán kívül fontos szerepe van a faluszerkezet tagolásában, az életminőség javításában és a rekreációs felhasználásban. E területek megtartásával és folyamatos karban tartásáról gondoskodni kell /közhasznú foglalkoztatás keretében, falugondnok irányításával/. Újabb zöldfelületek képzése (Béke úti park, temető előtti park, vasútállomás előtti park, Táncsics úti park, művelődési ház melletti park, Árpád - Szabadság úti park a kijelölt új lakóövezetek mentén) A zaj és légszennyezést, okozó szolgáltatásokat (pl. mezőgazdasági gépek, munkagépek, teherautók) fokozatosan ki kell költöztetni a község peremterületein kijelölt helyekre. Falusi karaktertérkép segítségével megjelölendők azok az elemek, melyek leginkább jelzik a község karakterét, vagy hiányoznak abból. Beszervezni a folyamatokba az általános iskola alsó tagozatát, egyházakat, civil szervezeteket, ezáltal a lakosság identitástudata is erősödik. Alaphelyzetek: I. A faluképi elemekben gazdag területek, építmények, elemek a helyi rendeletben kerüljenek megjelölésre. II. A falusi élet jó színterein, ahol kevésbé, vagy egyáltalán nincs karakterjellemző elem, tervek segítségével hozandók létre(Béke úti park, körforgalom).A településfejlesztés operatív részében három ún. akcióterületet kell kijelölni.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.1 7.1.3 7.2.2 7.2.3
Célcsoport	A falu lakossága.

A program közreműködői	Lakosság, PM. hivatal, helyi egyházak, civil szervezetek, Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési KHE
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Önkormányzat kötelező feladata a település épített környezet formálása a rendezési tervében és egyéb rendeletekben (helyi érték védelem, helyi természetvédelem) a falukarakter elveinek rögzítése. A falumegőrző fejlesztést az Önkormányzat szabályozással, partnerkapcsolatok, kiépítésével végzi.(karakter térkép kidolgozása, fejlesztések): koordinálás, és ösztönzés.
A program megvalósításának feltételei	Az Önkormányzat faluvédő rendeletének megalkotása, a lakossággal, egyházakkal és civil szervezetekkel való folyamatos együttműködés. Fejlesztési akcióterületek kijelölése. Zöldövezeti térkép készítése.
Eredménymutatók	A rehabilitált területek nagysága. Mutatók: védett épületek rekonstrukciója, felújított lakások száma, ingatlan értéknövekedés. Parkok, kertek nagysága.
Javasolt intézkedések	Többfunkciós központok fejlesztése, ösztönzése Falukarakter térkép készítése, közösségi identitás- tudat formálás zöldterületi elemek megtartása, karbantartása.

8.4.2 Közterületek, zöldfelületek állapotának megőrzése, javítása, emberközelivé alakítása operatív program

A program célja	A falusi alaptevékenységek lakás, munka, közlekedés, vallásgyakorlás, szabadidő-eltöltés- közös sztereitinek javítása, amely a „falusi életet” és a közösségi lét feltételeit javítja.
A program tartalma	A belterületi, önkormányzati vízhálózat burkolatának felújítása. A zöldterületi elemek pótlása, közterületek humanizálása (játszóterek építése, felújítása). Parkolási lehetőségek bővítése (Faluközpontban, temetőnél, futballpályánál). A humanizált közterületek a lakosság, az egyházak és a civil szervezetek bevonásával készíthetők el. A faluközponti terület tudatos közterületi fejlesztésével, bővítésével, javításával és humanizálásával Fényeslitke a faluközpontot, nemcsak mint közkedvelt teret fejleszt, hanem a faluturizmus kialakulását is segíti. Vasútállomás térsége fontos a falu szempontjából, hiszen a vonaton érkezők itt találkoznak először a községgel (pihenőpark, rekreációs park, információs rendszer)
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2 7.2.3 7.1.3 7.2.5 7.2.1 7.2.2
Célcsoport	A falu lakossága.
A program közreműködői	Önkormányzat, lakosság, egyházak, civil és gazdasági szervezetek, ingatlanfejlesztők.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat részben kötelező feladata a közterületek állapotának javítása, humanizálása. Koordinál, kezdeményez, szerepet vállal az egyházakkal, civil szervezetekkel, a faluközpont közterületei megújításában. A meglévő lakóterületi humanizálásba bevonja az ott lakókat.
A program megvalósításának feltételei	Az önkormányzat aktivitása és az egyházakkal, civil szervezetekkel való kapcsolattartása együttműködése.
Eredménymutatók	A falusi közterek száma, nagysága, és területi változása. Az egy lakosra jutó zöld felület nagysága.
Javasolt intézkedések	-Faluközpont bővítése, kialakítása és javítása. -A falu közterületeinek minőségi javítása, emberközelivé tétele. -Új közösségi területek létrehozása (pl.: játszóterek) -A vasútállomás és térsége komplex fejlesztése. - települési információs rendszer kialakítása

8.4.3 Építési telkek kialakítása, ösztönzése a magán illetve az önkormányzati szférában operatív program

A program célja	Építési igényeket kielégítő telkek kialakítása a magánszféra bevonásával. Önkormányzati fejlesztéssel lakópark kialakítása.
A program tartalma	Magánérős telekkialakítás ösztönzése a Névtelen utcában a meglévő sarok teleknél. Önkormányzat-magántulajdonos együttműködésében új lakóövezetek kimérése, kiépítése, a belterületi szabályozás figyelembe vételével.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2 7.2.1 7.2.3 7.2.5
Célcsoport	Új lakásépítők, befektetők.
A program közreműködői	Önkormányzat, építkezők, telektulajdonosok, szakhatóságok, szolgáltatók, befektetők.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az önkormányzat egyes területeken önállóan, máshol közösen fejleszt, vagy fejlesztést generál. A PM hivatal koordinál, szakhatósági engedélyeztetésben segít.
A program megvalósításának feltételei	- Településrendezési terv és koncepció. - Egyeztető fórum. - Digitális közműnyilvántartás. - Kül -, és belterületi ingatlan nyilvántartás (digitalizáltan).
Eredménymutatók	-Növekszik a lakosságszám -1 főre jutó lakóterület nagysága.
Javasolt intézkedések	-Igényfelmérés. -Lakóövezeti-, és telekkialakítási ütemterv. -Egyeztetés a lakossággal, szakhatóságokkal, szolgáltatókkal.

8.5 Lakosság egészségi mutatóinak javítása stratégiai program

8.5.1 Egészségügyi megelőző tevékenység ösztönzése operatív program

A program célja	A lakosság egészségi állapotának megőrzése, javítása.
A program tartalma	Az egészséges táplálkozás életmód, lelki állapot védelme, egészségkultúra formálása fontos a jobb egészségi állapot megővéséhez. A jövőben a primer, szekunder és tercier prevenció kiemelt terület legyen. Meghatározását olyan betegségecsoportokban végezzük, ahol megfelelő gyógyító kapacitás és betegkövetés áll rendelkezésre. Be kell kapcsolni az egészségügyi ellátórendszer szintjeit (házi orvos, védőnő, fogorvos, gyermekorvos, gyógyszerész). Az erőszakos halálesetek (baleset, öngyilkosság) elkerülése érdekében szerencsés lenne, ha az általános oktatás részeként foglalkoznának a baleset megelőzéssel, pszichés gondozással. Fontos a környezet egészségügy, és a megelőzés kapcsolatának javítása, különböző lakossági tájékoztatókon keresztül. Az egészségügyi felvilágosító, nevelő folyamat épüljön be a helyi oktatási rendszerbe (Egészséges életmódra nevelés).
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.3 7.2.4 8.6.6
Célcsoport	A község lakossága.
A program közreműködői	PM hivatal, ÁNTSZ, egészségügyi intézmények, Egészségvédelmi Alapítvány, Óvoda, Általános iskola, Reformátusok Idős Otthona, Kisvárdai és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az önkormányzat rendeleteken keresztül gyakorolja az alapellátás, köztisztasági és település tisztasági feladatokat. Az egészségügyi alapellátáson belül védőnői, háziorvosi, fogorvosi, iskolaorvosi, ügyeleti ellátások feladatát látja el. Az önkormányzat kezdeményez, szervez, és koordinál.
A program megvalósításának feltételei	-Önkormányzati költségvetés lehetőségei. -Helyi szervezetek részvétele a felvilágosító munkában. -A prevenció, a szűrés-gondozás fejlesztése a helyi egészségügyi ellátórendszer együttműködésével.
Eredménymutatók	-A mindenkor megbetegedések számának csökkenése (pl.: táplálkozási, szív- és érrendszeri betegségek) -A szűrések számának, és a szűrésen résztvevők számának növekedése. -Az egészségügyi akciók számának növekedése a megelőzés során.

Javasolt intézkedések	-Felvilágosítás, egészségnevelési akciók. A méhnyakrák elleni védőoltás további finanszírozása a 8. osztályos leányok részére -Szűrések és a gondozási tevékenységek számának növekedése. -A háziorvosi, gyermekorvosi, védőnői szolgálat családcentrikus fejlesztése. Az egészségkultúra fejlesztése az "evidence base medicine" követelményeinek alapján -,Egészségtan" órák bevezetése az iskolában.
-----------------------	---

8.5.2 Betegközpontú ellátási-és intézményi feltételek javítása operatív program

A program célja	A lakosság egészségi állapotának javítása az ellátórendszer fejlesztésével, hatékonyság növelésével.
A program tartalma	A házi orvosi és fogászati területen a teljes privatizáció megteremtése. Az egészségügyi ellátórendszer logisztikai összefüggésében, gyermekorvosi ellátás bevezetése társult formában. Központi orvosi ügyelet feltételeinek megteremtése, a szolgálat beindítása társult formában. A krónikus mozgásszervi megbetegedettek részére fizioterápiás lehetőség (csoportos gyógytorna és balneoterápia/gyermekek és felnőttek/, lelki betegek részére pszichológus foglalkoztatása részmunkaidőben, társult formában. Gyermekpszichológus-logopédus alkalmazása társulási formában. A felnőttkori lelki betegek krízisintervenciója, lelki gondozása, a lelki betegségek megelőzése az egyházakkal együttműködésben. A szükséges gép- műszer ellátottság fejlesztése, kapacitás bővítése a háziorvosi kompetenciáknak megfelelően. A háziorvos, fogorvos, gyermekorvos, védőnői szolgálat és kapcsolódó magasabb szintű ellátórendszer közötti információáramlást fejleszteni kell.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.3 7.2.5
Célcsoport	A falu lakossága.

A program közreműködői	PM hivatal, ÁNTSZ, egészségügyi intézmények, civil szervezetek.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az önkormányzat rendeleteken keresztül gyakorolja az alapellátás, köztisztasági és település tisztasági feladatokat. Az eü. alapellátáson belül védőnői, háziorvosi, fogorvosi, iskolaorvosi, ügyeleti ellátások feladatát látja el. Az önkormányzat kezdeményez, szervez, és koordinál.
A program megvalósításának feltételei	Nélkülözhetetlen a községi önkormányzat és az ÁNTSZ, a kormányhivatal hatékony együttműködése.
Eredménymutatók	Minősített egészségügyi szolgáltatók, minőségügyi tanfolyamon részt vettek száma nő. Az egészségügyi kapacitásmutatók (pl.: egy háziorvosi praxisra jutó lakosok száma 1000 lakosra jutó szakrendelés száma).
Javasolt intézkedések	-A privatizáció folytatása. -Az egészségügyi ellátórendszer kapacitásának javítása. -Minőségbiztosítási rendszer az egészségügyben. -Műszaki felszerelések javítása -Információs rendszer fejlesztése. -A házi szakápolás fejlesztése. -A lakossági monitoring rendszer tovább építése.

8.6 Környezet-, táj-, és természetvédelem stratégiai program

8.6.1 A felszín és felszín alatti vizek, az ivóvízbázis védelme operatív program.

A program célja	A község lakossága számára megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvíz biztosítása. A felszíni és felszín alatti vizek minőségének javítása és védelme, a keletkező csapadékvíz elvezetése, a kommunális szennyvíztisztítás minőségének fenntartása a szolgáltatóval.
A program tartalma	A jó ivóvíz biztosítása miatt fontos, hogy az önkormányzat részt vegyen a felszín alatti ivóvízbázis védelmi regionális, kistérségi) programokban, a regionális kármentesítési programban. Először az ivóvízbázisokat veszélyeztető források felderítése és megszüntetése a fontos. Az ivóvíz vezetékhálózat cseréjét elvégezni. A program lefedi a felszíni vizek vízfolyások minőségének javítását, védelmét. Együttműködés javítása a környezetvédelmi civilszervezetekkel. Lakosság takarékos vízfogyasztásának ösztönzése.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.2 8.6.6
Célcsoport	Lakosság és a helyi vállalkozások
A program közreműködői	PM hivatal, érintett hatóságok, közüzemi szolgáltató, FETIVÍZ, vállalkozások, a kapcsolódó környezet-és természetvédelmi hatóságok és civil szervezetek (E-misszió Nyíregyháza).
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Önkormányzati törvény, a hatásköri és az ágazati törvények megfogalmazzák az önkormányzat feladatait. A rendeletben kijelölt feladatok mellett az önkormányzat elsősorban kezdeményező, szervező és koordináló.
A program megvalósításának feltételei	A megyei vízvédelmi és vízgazdálkodási programjának figyelembe vétele a helyi célkitűzéseknél.
Eredménymutatók	Egy lakosra jutó vezetékes vízhálózat illetve csatornahálózat hosszának változása. Ívóvíz minőségi mutatói javulnak. A vezetékes ivóvíz és közcsonna hálózatba bekötött lakások számának növekedése. A feltárt és megszüntetett szennyező források aránya. A felszín alatti ivóvízbázis minőségének javulása. A szennyvízcsatorna hatékonyságának növekedése (a lefolyóba ömlő és a tisztítót elhagyó víz minősége).
Javasolt intézkedések	Tiszta ivóvíz biztosítása a falu egész területén, a vezetékhálózat-csere elkezdése. A szennyvízhálózat és tisztítás optimális működtetése fejlesztése. A csapadékvíz elvezető hálózat fejlesztés, megújítása. Lakosság tudatformálása közintézményekben, fórumokon): kincsünk az ivóvíz .

8.6.2 A községben keletkező hulladék kezelése operatív program

A program célja	A hulladék kibocsátás csökkentése, a szilárd hulladékok gyűjtésének, elhelyezésének, megsemmisítésének vagy újrahasznosításának környezetbarát megoldása, az illegális szemétlerek megszüntetése.
A program tartalma	A hulladékok kezelésére megfelelő hulladékgazdálkodási rendszer kidolgozása kell, aminek része a szemét minimalizálása, újrahasznosítása, a maradék hulladék környezetbarát kezelése, a szelektív hulladékgyűjtés. Utóbbi a program fő eleme, lakossági bevezetése a kistérségi regionális hulladéklerakó beindításától függ. Fontos a veszélyes hulladék gyűjtés megszervezése a faluban. A program tartalmazza helyi /házi/ komposztálási rendszer megvalósítását is. Fontos lépés a községben és határában keletkező szennyezettség felmérése, rekultivációra – (az eredeti természetes állapot visszaállítása) vonatkozóan pl: (régii szemételep, homokbánya környéke.) Külön végrehajtási terv kidolgozása az illegális hulladéklerakók felszámolására. A gyűjtött szilárdhulladék elhelyezése a kistérségi Regionális lerakóba történik. Ösztönözni kell a helyi kis-középvállalkozókat az általuk termelt hulladék szelektív gyűjtésére, újra hasznosítására. Ezt ösztönözheti a differenciált szemétdíj rendszer bevezetése a „szennyező fizet” elv érvényesítése. A programhoz projekt előkészítés szükséges, összhangban a Kistérség és Térsége valamint a megyei hulladékgazdálkodási koncepcióval.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.2
Célcsoport	A község lakossága, helyi vállalkozások.
A program közreműködői	Polgármesteri hivatal, közüzemi szolgáltatók, érintett hatóságok, helyi vállalkozások érintett környezet- és természetvédelmi civil szervezetek, Sz.-Sz.-B. megyei Területfejlesztési Tanács, Kistérség és Térsége Fejlesztési Társulás
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az ÖNKO feladatait az önkormányzati és a hatásköri törvény rendezi. E mellett kezdeményező, szervező és koordináló az önkormányzat.
	Községi szilárdhulladék gazdálkodási program elkészítése, illeszkedve a kistérségi és megyei hasonló programokhoz.

A program megvalósításának feltételei	
Eredménymutatók	-A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont lakosok száma. -A szelektív hulladékgyűjtésbe bevont ipari üzemek és vállalkozások száma. -A kommunális és ipari hulladék mennyiségének változása. -A kézi komposztálási rendszerbe bevont lakosok száma. -Az újrafelhasznált hulladék aránya az összes kommunális hulladékhoz képest. -Az ismert és felszámolt illegális hulladéklerakók száma. -A begyűjtött lakossági veszélyes hulladék mennyisége.
Javasolt intézkedések	-A szelektív hulladékgyűjtés feltételeinek biztosítása. -A Zsályom hegyi hulladéktelep rekultivációja (homokhordó, tiszai nagylejáró) -A lakossági veszélyes hulladék gyűjtése, elhelyezése, elszállítása. -Komplex hulladékminimalizálás - Komposztálási program indítása

8.6.3 A zajterhelés és levegőszennyezés csökkentése operatív program

A program célja	A falu környezeti állapotának javítása, a keletkező környezeti ártalom csökkentése az itt élők életminőség javítása érdekében.
A program tartalma	A környezet minőségének javítása érdekében községi felmérések, programok kidolgozása szükséges a Nemzeti Környezetvédelmi Program mentén. A levegőtisztaság javítása érdekében a millenniumi park térségét sétáló utcává alakítani, amihez projekt kidolgozása szükséges. A szállópor csökkentése a falu belterületén lévő zöld felület megőrzésével, növelésével lehetséges. A pollentermelés csökkentéséhez hozzájárulhatnak a csatornák, utak gyommentes állapotban tartása. A zajterhelést forgalomszervezési intézkedésekkel lehet csökkenteni. A jelentősebb zajkibocsátással járó vállalkozások összefüggő és ellenőrizhető területen helyezkedjenek el, nem okozva zajártalmat a lakosságnak. A Fényeslitke – Záhony teherforgalmi út megépülését követően a községen átmenő teherforgalom kitiltásra kerül. Az allergén gyomoktól való mentesítés (pl: parlagfű) akcióterv alapján történjen. Pollenkonzentráció mérése a helyi civilszervezetek és az biológia szakkörének bevonásával /mini labor - iskola pályázattal/.
	7.2.1 7.2.2 8.6.6
Célcsoport	A falu lakossága, a helyi vállalkozások.
A program közreműködői	Lakosság, PM. Hivatal, közüzemi szolgáltatók, helyi vállalkozások, érintett környezet-és természetvédelmi civil szervezetek, Kormányhivatal, Általános iskola
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az ÖNKO feladata önkormányzati és hatásköri törvény, az 1983-as zaj-és rezgésvédelmi MT rendelet végrehajtása. Az önkormányzat együttműködik az érintett helyi civil szervezetekkel, egyes feladatok koordinálását is átadva. Ezen kívül kezdeményez, szervez és koordinál.
A program megvalósításának feltételei	A község környezetvédelmi programjának és intézkedési tervének elkészítése.
Eredménymutatók	- Levegő minőségi mutatók javulása. -A pollenkonzentráció kedvező változása, illetve a pollenterheltséget okozó gyomok területének csökkentése. -A zajterhelési adatok kedvező alakulása. -A gépjárművek szennyezőanyag kibocsátása csökken.
Javasolt intézkedések	-A programhoz kapcsolódó felmérések, koncepciók és akciótervek kidolgozása. -Levegő minőségét mérő eszközök kihelyezése. -A megújuló energiaforrások felhasználásának tudatosítása.

	-Az ipari és közlekedési zajártalmak csökkentése. -Az allergiás megbetegedéseket okozó ártalmak csökkentése.
--	---

8.6.4 A természet védelme operatív program

A program célja	A helyi védett természeti értékek megőrzése, gondozása, a természetvédelmi szempontból értékes területek helyi védettségének megvalósítása, a parkok és zöldfelületi rendszerek megvédése, fejlesztése által az életminőség javítása.
A program tartalma	Első feladat a zöldfelületek felmérése. A jelentősebb faállománnyal rendelkező területek lejegyzése. Tervek készítése az egységes fasorok kialakítására, parkosításra. „Zöldesítés” a belterületen, fásítás, illetve parkosítás a kijelölt területeken. A belterületen lévő parkok és zöldfelületek rekultivációjára és szakaszos talajerő utánpótlásra kerül sor. Külterületen és belterületen a természetvédelmi szempontból értékes területek esetében a helyi védettséget biztosítani kell: a védettségre érdemes területeket védetté kell nyilvánítani, majd szakszerűen kezelteni kell. Törekedni szükséges a Temetői erdő fiatalító gyérítését, őshonos kocsányos tölgy telepítésével, a tájidegen elemek (akác) kiszorításával. A meglévő zöldterületek karbantartása mellett új területek kialakítása szükséges. Az erdősítés a megyei erdőgazdálkodási koncepcióval összhangban lehet. Mozaikos tájszerkezet megtartása, természeti funkciók visszaállítása a mélyfekvésű területeken. Külön programot kell kidolgozni a réti területre (ösfüzes), az ártéri erdők területére a mentálhigiéniai, egészségügyi illetve esztétikai szempontokat is figyelembe véve. A helyi védelem alatt álló természeti értékek fenntartása az önkormányzat által készített terv alapján történik, ami tartalmaz egy természetvédelmi monitoring (megfigyelő, ellenőrző) rendszer kidolgozását, működtetését is. Partneri kapcsolat kialakítása a Tisza-menti környezet-, és tájvédelmi, környezetgazdálkodási szervezetekkel.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.2 8.6.6
Célcsoport	A falu lakossága.
A program közreműködői	PM Hivatal, érintett hatóságok, Állami Erdészeti Felügyelet, E-misszó Alapítvány, vállalkozások, erdő- és földtulajdonosok, közüzemi szolgáltatók, érintett környezet- és természetvédelmi civil szervezet (-ek), Felső – Szabolcsi Vidékfejlesztési KHE., Kisvárdai és Térsége Fejlesztési Társulás.

Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az önkormányzatnak a kapcsolódó törvények megadják a jogot, kijelölik a feladatot a természet védelméről, védelembe vételéről létrehozza, szabályozza fenntartásukat, helyi terv alapján. Helyi rendeletet alkot egyes helyi jelentőségű természeti értékek, emlék védelméről. Emellett kezdeményező, szervező és koordináló szerepet vállal.
A program megvalósításának feltételei	A falu „zöld” térképének elkészítése (zöldfelület és faállomány felmérése), ezzel párhuzamosan lakossági igények felmérése történik. Utcafásítási program.
Eredménymutatók	- Zöld felületek növelése - A beépített területek és a zöld felületek aránya - A fásítás mértékének minőségi és mennyiségi változása. - A fajilag védett területek számának és nagyságának változása
Javasolt intézkedések	Parkosítási és fásítási akciók megvalósítása. A védetté nyilvánított területek fokozott védelme A réti terület jobb „kihasználása”, fokozott védelme A temető és a Millenniumi park környezete (a község déli része) védett övezetté nyilvánítása, a védettségi fok pontos meghatározásával. Előbbinél a fafaj fokozatos cseréjét kell elvégezni. Természetvédelmi monitoring rendszer kidolgozása és működtetése.

8.6.5 A tudatformálás támogatása operatív program

A program célja	A falulakók környezettudatos nevelése, a község egészségesebb állapotának kialakítása, a környezeti nevelés (oktatás) és tudatosítás eszközeivel.
A program tartalma	Lakossági szemléletformáló akciók, programok fejleszthetik az itt élők környezeti tudását. Segít ebben a helyi oktatási rendszer és a civil szervezetek közössége: környezetvédelmi események, pedagógus továbbképzések, tanfolyamok, versenyek, táborok. A helyi óvodai és általános iskolai környezeti oktatás és nevelés színtere, a Nemzeti Környezetvédelmi Program ajánlása alapján.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.2 8.6.6
Célcsoport	A lakosság.
A program közreműködői	PM Hivatal, vállalkozások, közüzemi szolgáltatók, érintett megyei környezet- és természetvédelmi civil szervezetek, Óvoda, Általános iskola, érintett hatóságok, Kisvárdai és Térsége TFT.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat az önkormányzati és a hatásköri törvény alapján dolgozik. Önként vállalt feladata a kezdeményezés, a koordinálás valamint az egyházakkal, a civilekkel, óvodával és iskolával történő együttműködés.
A program megvalósításának feltételei	Az oktatási intézmények (óvoda, iskola), valamint az egyházak és a helyi civil szervezetek aktív szerepvállalása
Eredménymutatók	-A környezetvédelemmel kapcsolatos tananyag beépülése az oktatásba. -A végrehajtott akciók száma nő. - Nő a programban szerepet vállaló lakosok száma, a szakmai továbbképzésben részt vevő pedagógusok száma. -A Községében környezeti információkat kérők száma csökken.
Javasolt intézkedések	-A közoktatásban (óvoda, iskola) működő környezeti nevelési program kidolgozása. -Környezetvédelmi felvilágosító akciók szervezése, megvalósítása.

8.6.6. Környezettudatos energiafelhasználás operatív program

A program célja	Az intézmények energiafelhasználásának csökkentése, a megújuló energiaforrások figyelembevételével, a lakosság ez irányú tudatformálásával.
A program tartalma	A „Jövő energiája” koncepció és program elkészítését követően megvalósíthatósági tanulmány az energia megtakarítás és az alternatív (megújuló) energiahordozók kapcsolatában. Az önkormányzat közintézményeiben megvalósuló program jó példaként szolgáljon a lakosság hatékony energia felhasználásában. Mindez nyilvános fórumokon (bemutatók) , helyi kiadványokon keresztül legyen bemutatva, ismertetve.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	8.2.3. , 8.5.1. , 8.6.1. , 8.6.3. , 8.6.4. , 8.6.5.
Célcsoport	.A község lakossága.
A program közreműködői	Polgármesteri Hivatal, civil szervezetek, óvoda és iskola nevelőtestülete, környezetvédelmi hatóság, energia szolgáltatók
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	.Önkormányzat kezdeményez, pályázik, megvalósít. PM. Hivatal koordinál, tájékoztat.
A program megvalósításának feltételei	A „ Jövő energiája” energia hatékonysági és megújuló energiaforrások lehetőségeit bemutató koncepció és program és az ehhez kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmány. Pályázati lehetőségek és a hozzá szükséges önkormányzati önerő. A lakosság és a civil szervezetek fogékonysága és aktivitása.
Eredménymutatók	. Csökken az egy főre jutó káros anyag kibocsátás. Kevesebb lesz az egy háztartásra jutó energia felhasználás. Nő a környezetvédelem iránt fogékony lakosok száma.
Javasolt intézkedések	A „ Jövő energiája” koncepció és program kidolgozása. Tanulmány készítése és ütemezett megvalósítása, kivitelezése. Fórumok, szakmai egyeztetések, tájékoztató anyagok.

8.7 A kultúra, a közművelődés, a szabadidősport lehetőségeinek megteremtése stratégiai program

8.7.1 A község kulturális értékeinek védelme, közkinccsé tétele operatív program

A program célja	A falu kulturális örökségének védelme.
A program tartalma	A helyi szellemi és tárgyi értékek védelme, műemlék- védelme, helyi védelmet élvező létesítmények felújítására, állagmegóvására, a helyi értékek védelmére kerül sor a programon belül. Ezen értékek hosszú távon járuljanak hozzá Fényeslitke pozitív arculatának kialakításához, fenntartásához. Egyrészt fizikai állapotuk folyamatos karbantartása, másrészt emelésük szükséges. A program keretébe tartozik a falu egyes hagyományainak rendszerezése, közzététele, a különböző rendezvények során aktív megismertetése, a lokálpatriotizmus erősítése, a hagyományörző közösségek működésének segítése, az etnikai kultúra értékeinek megismertetése. Lényeges a kulturális, művészeti értékek közkinccsé tétele, találkozók, fesztiválok, kiállítások rendezése, a testvér-települési kapcsolat bővítése, a kulturális turizmus erősítése.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.3
Célcsoport	A község lakossága, a faluba érkező turisták és látogatók.
A program közreműködői	PM Hivatal, a Megyei Önkormányzat és intézményei, óvoda, iskola, egyházak, civil szervezetek, kisvárdai Művelődési Ház, Országos Műemlékvédelmi Hivatal.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat ez irányú kötelező feladatát a hatásköri és ágazati törvények írják elő. Rendeletben meghatározott feladata mellett kezdeményező, szervező és koordináló szerepet tölt be.
A program megvalósításának feltételei	A megvalósulás illeszkedjen az országosan koordinált Nemzeti Örökségi Programhoz. A helyi akciók lebonyolítása széleskörű együttműködést feltételez a közreműködők között.
Eredménymutatók	-A kulturális rendezvények és az azon résztvevők száma. -A felújított építészeti, létesítményi értékek száma. -A községbe látogató turisták, vendégek és az itt eltöltött éjszakák száma.
Javasolt intézkedések	Kulturális, rendezvényi katalógus összeállítása. Műemlékvédelem, a helyi építészeti értékek állagmegóvása. Hagyományörző programok, rendezvények. Helyi Örökség Leltár elkészítése.

8.7.2 Színvonalas szabadidős tevékenységek operatív program

A program célja	A község lakossága, valamint az ide látogatók szabadidős programjai körének bővítése és színvonalának javítása.
A program tartalma	A program magában foglalja a község szórakoztató, művelődési, vagy sportközösségei által kínált szolgáltatások körének bővítését, színvonalának emelését és a rendezvényi összehangoltság erősítését. Mindehhez szükséges a szolgáltatások technikai és személyi feltételeinek fejlesztése, a feladathoz méltó, esztétikus környezet és infrastruktúrafejlesztés / a futballpálya környezetének felújítása és öltöző építése, Sportcentrum fejlesztése, tornacsarnok építésének lehetősége/, a választék bővítése. Új rekreációs területek előkészítése a település szabályozási terve mentén. A Művelődési Ház eszközállományának fejlesztése. Mobilszínpad beszerzése / a szükséges székekkel, fény- és hangtechnikával vagy szabadtéri színpad építése. Húsz személyesnél nagyobb, mozgáskorlátozottak szállítására is alkalmas kisbusz beszerzése, működtetése. Gonda – porta megújítása: régi berendezések, eszközök bemutatásával, hagyományörző rendezvényekkel életre keltése. Római katolikus egyház segítése a régi plébánia épület felújítása és funkció keresése terén. Az Árpád-kori református templom orgonájának felújítása, koncertek szervezése. A jó színvonalú kínálatnak tükröznie kell a falu lakosságának kulturális, művelődési és sport igényeit. A helyi ifjúság kulturális életének, művelődési elképzeléseinek segítése/ ifjúsági klub/, az időskorú lakosság közösségi életének támogatása, civil szervezetek kulturális kapcsolatainak erősítése, együttműködésének ösztönzése, a sportolási lehetőségek körének bővítése. Adventi-karácsonyi rendezvénysorozat tervezése, gyertyagyújtás, közös éneklés, mézeskalácssütés a hagyományoknak megfelelően. Finanszírozásába előkészítésébe a helyi vállalkozók és a civil szervezetek bevonása
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1 7.2.3
Célcsoport	A falu lakossága, a községbe látogató turisták és vendégek.

A program közreműködői	Polgármesteri hivatal, Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, Magyar Területfejlesztési Minisztérium, Észak-Alföldi Régió Tanácsa, Esélyegyenlőségi Minisztérium, Oktatási Minisztérium, Megyei Önkormányzat, Óvoda és Általános iskola, helyi egyházak, civil szervezetek, Tourinform Iroda, Művelődési Ház Kisvárdra, Felső – Szabolcsi Vidékfejlesztési KHE.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat kötelező feladatait a hatásköri és az ágazati törvények írják elő. A rendeletekben kijelölt feladatok mellett az Önkormányzat kezdeményez, szervez és koordinál, bizonyos esetekben megvalósít.
A program megvalósításának feltételei	A programhoz kapcsolódó intézményrendszer megfelelő műszaki állapota, felszereltsége, a szolgáltatások színvonalas működtetése, a megfelelő közbiztonság megléte.
Eredménymutatók	-Az intézmények látogatóinak száma (könyvtár, klubok, Művelődési Ház) -A sportrendezvények és azokon résztvevők száma.
Javasolt intézkedések	-Közművelődési és sport kínálati katalógus összeállítása. -Speciális réteg programok kialakítása (pl. zenei, irodalmi, képzőművészeti, hagyományőrző). -A színvonalas sport programok, rendezvények (Falunap).

8.8 A szociális biztonság elősegítése stratégiai program

8.8.1 Család-, gyermek és ifjúságvédelem javítása operatív program.

A program célja	A család-, gyermek-, és ifjúságvédelmi munka javítása, optimalizálása. A családok mélyszegénység kialakulásának megakadályozása.
A program tartalma	A programhoz kapcsolódó tevékenység működési feltételeinek további fejlesztése, szervezeti felépítés ésszerűsítése. Komplex rehabilitációs és családok mélyszegénységet megelőző programok kidolgozása és elkezdése szükséges, szakmailag együttműködve a helyi egyházakkal, a kistérségi kapcsolódó szervezetekkel A veszélyeztetett gyermekek száma a szegénység miatt lassan növekszik. A családok fizikai és biológiai létének biztonságosabbá tétele, felzárkóztatása az egyik legfontosabb eszköz, ami felnövekvő generáció életésélyeit befolyásolhatja. A gyermekjóléti feladatokat – az önkormányzat anyagi lehetőségeinek javulásig – kistérségi együttműködésben kell ellátni. A szociális törvényben meghatározott megelőző tevékenységének fejlesztése szükséges azért, hogy a kliensszolgálat, a falusi lakosság szociális és mentális helyzetét észlelő és jelzőrendszer működése, a civil elképzelések feltárása és az új ellátások bevezetésének kidolgozása valóban optimálisan működhessen. A gyermekjóléti szolgálat működését színvonalas programok megvalósítását pályázatok útján kell segíteni. A hátrányos helyzetű gyermekek foglalkoztatását kreatív programokkal és az ehhez szükséges eszközök fejlesztésével kell megoldani. A szolgálatot végző folyamatos szakmai képzését biztosítani kell. A családok mélyszegénység Magyarországon az elmúlt évtizedben jelent meg nagyobb mértékben. Községünkben elsősorban a megjelenés tünetei jelentkeznek, ami gyors megelőzést igényel. A jelenlegi gazdasági, ingatlanpiaci tendenciák előre vetítik a helyzet súlyosbodását. Ezért elsősorban a lakás elvesztésének megakadályozását elősegítő megelőző intézkedésekkel érdemes felkészülni a község szociális ellátórendszerének. Mind a családsegítés, mind a gyermek-, és ifjúságvédelmi tevékenység munkatársainak bérezését, valamint a munkafeltételeket folyamatosan javítani kell. Az. Ún. Gondozási Központ épületét az ÁNTSZ elvárásait figyelembe véve kell bővíteni, akár egyes funkciók régi Községháza épületébe történő áthelyezésével. Az eszközállomány bővítése elengedhetetlen (pl.: informatikai eszköz és program). A teljes adatállományt optimalizálni szükséges. A házi gondozás alapszolgáltatásait (ebéd, gyógyszer, kisebb

	házimunkák elvégzése) továbbra is a helyi református egyház szolgáltatásaként kell nyújtani a rászoruló gondozottaknak. A családsegítés, a gyermek-, és ifjúságvédelem szakmai munkájának minősége javulhat az egyházak bevonásával. Ki kell dolgozni egyes családokra irányuló „családorientált rehabilitációs programot”. Célja az érintett családok helyzetének javítása, a munkaügyi, a szociális, az egészségügyi, a lakásügyi, az oktatási ágazatok koncentrált támogatásának, azért hogy a család életesélyének javulása tartóssá váljon. A családok mélyszegénységének kialakulásának megelőzése, kezelése kiemelt cél a helyi szociálpolitikában. Nevelési Kerekasztal további működtetése, kiterjesztve a lakosság felé.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.1. 7.2.2.
Célcsoport	Gyermekek, fiatalok és családjuk, elsősorban a hátrányos helyzetben élőket érintve.
A program közreműködői	Polgármesteri Hivatal, Önkormányzat, Népjóléti Minisztérium, Megyei és Regionális Fejlesztési Tanács, a kistérségi szolgáltató, egyházak, civil szervezetek, az érintett hatóságok, oktatási intézmények.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Az Önkormányzat kötelező feladata.
A program megvalósításának feltételei	Az Önkormányzat nagyobb támogatása a család, gyermek, és ifjúságvédelem területén.
Eredménymutatók	Családsegítő, gyermek, ifjúságvédelmi tevékenység hatékonyságának javulása. A községben nem lesz mélyszegény, hajléktalan család.
Javasolt intézkedések	- A családsegítő, a gyermek, az ifjúságvédelmi szolgálat működési feltételeinek (bérek, ingatlan, eszközellátottság) javítása. Családsegítés és gyermekjóléti szolgálat szétválasztása. - Szociális térkép elkészítése, komplex programok kidolgozása. - Célzott program a mélyszegénység megelőzésére.

8.8.2 A munkaerő piacra való beilleszkedés támogatása. operatív program

A program célja	A különböző hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása esetleges bővítése.
A program tartalma	Együttműködve a kisvárdai Munkaügyi Központtal információs bázis kialakítása a községben, a kistérségben illetve a megyén belüli munkalehetőségekről. A hátrányos helyzetű csoportok, elsősorban munkanélküliek (főleg pályakezdők és tartós munkanélküliek) , a nők(pl.: gyerekes anyák), a csökkent munkaképességűek, a fogyatékosok, a cigányság munkaerő-piaci elhelyezkedése Fényeslitkén is egyre nagyobb probléma. A várható demográfiai adatok is ezt erősítik meg. A fogyatékosok és csökkent munkaképességűek foglalkoztatását a kisvárdai PIREMON vállalattal együttműködve segíthetjük. Sajnos a mozgáskorlátozott fogyatékosok esetében ez nem megoldott. A községben a közhasznú, közcélú foglalkoztatás szervezését még bővíteni kell. A minek azonban korlátot szab Fényeslitke elfogadható munkaerő-piaci mutatója, ami a Munkaügyi Központ által kijelölt foglalkoztatási keretet szűken tartja. A helyi szociál-, és foglalkoztatáspolitikában továbbra is mértékadó elv maradjon a „segély helyett munkát” gondolat. Fontos lesz a kapcsolattartás a község határában lévő ipari – logisztikai területre beköltöző cégekkel a várható munkaerő igényről.. A programhoz kapcsolódik az érintett munkaerő-piaci szerepre várók között hatékony tájékoztatók, felhívások tudatformáló konzultációk szervezése.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.2. 7.2.1.
Célcsoport	A hátrányos helyzetű emberek: munkanélküliek, nők, csökkent munkaképességűek, fogyatékosok, cigányság, átképzésre várók.
A program közreműködői	A község munkaadói, a megyei és a kisvárdai Munkaügyi Központ, kistérségi vállalatok és vállalkozások.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Koordináló, választott önkormányzati feladatvállalás együttműködve a megyei és kisvárdai Munkaügyi Központtal.
A program megvalósításának feltételei	Az Önkormányzat kezdeményez, koordinál, informál.
Eredménymutatók	A község foglalkoztatásának javulása, a szociális kiadások csökkenése.
Javasolt intézkedések	-A helyi segélyezési rendszer áttekintése, átalakítása a munkavállalásra ösztönzés szempontjából. -A hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatási koncepciójának kidolgozása.

8.8.3 A szociális ellátó rendszer és egyéb ellátások fejlesztése operatív program.

A program célja	A szociális intézményi ellátás modernizálása, fejlesztése.
A program tartalma	Idős ellátásban az otthoni ápolás- gondozás szolgáltatásának javítása a református egyház közreműködésével. Támogatni kell az egyház ez irányú fejlesztéseit. Fogyatékos ellátás, pszichiátriai és szenvedélybetegek ellátása, ellátási szerződésekkel lehetséges. <i>Részletesen-</i> Idősellátás: Fényeslitke népességének korösszetétele az idősebb generációk javára billen. / Igaz egyre jobban a fiatalok felé mozdulnak a kormutatók/. A növekvő igények szükségessé teszik az idősök kialakult ellátórendszerének folyamatos fejlesztését, ezen belül egyrészt az ellátórendszer intézményi fejlesztését másrészt- az EU. szakmai trendnek megfelelően- az otthoni ápolás-gondozás által nyújtható szolgáltatásokat. Az idősök otthoni ellátásának fejlesztését gazdasági (az otthoni ellátás olcsóbb, mint az intézményi) és humánus szempontok is indokolják (az idősök érzelmi kötődése az otthonukhoz). A létező ellátási formák mellett kialakítottuk a szociális gondozás jelzőrendszerrel való összekapcsolását a kisvárdai Családsegítő Szolgálattal való együttműködés keretében. A Mozga János Nyugdíjas Klub a Faluházban tartja összejöveteleiket, klubéletüket. A bennlakásos idősök otthonába történő elhelyezés során együtt kell működni a helyi Református Idősök Otthonával, a megyei intézményekkel. A pszichiátriai- és szenvedélybetegek gondozását a fogyatékosok bennlakásos intézményébe történő elhelyezését a megyei érintett intézményekkel szerződéses formában kell biztosítani. Az enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékosok általános iskolai képzésében a kisvárdai 6. sz. illetve a nyíregyházi 22.sz. általános iskola, a nyírbátori Éltés Mátyás Speciális Iskola és Kollégium nyújthat segítséget. A községben gyógypedagógus foglalkoztatását biztosítani kell, aminek következtében az integrált oktatásban részesülő enyhén értelmi fogyatékos fiatalok szellemileg előre haladhatnak. Ezen fiatalok foglalkoztatása sajnos a kistérségben sem megoldott, ezért segíteni kell az ez irányú kistérségi fejlesztést. A községi közlekedési rendszerek (út, járda) fogyatékosok általi használatát biztosítani kell, a Fogyatékos törvény értelmében. Intézményi kiépítettséget 2013.12.31.-ig kell elvégezni az akadálymentesítés területén. Az Önkormányzat mellett működő Szociális Kerekasztal koordinációt lát el a rendszerben: egyházak, kistérségi szociális szolgálat családsegítői, a PM. hivatal ügyintézői között és a népjóléti bizottság között.

Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.2.2
Célcsoport	Idősek, fogyatékosok, pszichiátriai- és szenvedélybetegek
A program közreműködői	Önkormányzat, Esélyegyenlőségi Minisztérium, egyházak, civil szervezetek, megyei ellátásban résztvevő intézmények, gazdasági szervezetek, Regionális és megyei Területfejlesztési Tanács, kistérségi társulás.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Kötelező és választott önkormányzati feladatellátás.
A program megvalósításának feltételei	A megfelelő finanszírozási háttér megteremtése, az ellátási szerződések megkötése.
Eredménymutatók	Az intézményi fejlesztési elképzelések realizálása.
Javasolt intézkedések	- A tervezett fejlesztések megvalósulása, ellátási szerződések előkészítése, aláírása. - Az akadály mentesítés megvalósulása. - Szociális Kerekasztal megalakítása.

8.8.4 A hátrányos helyzetűek elfogadottságának javítása operatív program.

A program célja	A hátrányos helyzetű embertársaink, falubéliek felé irányuló elfogadottság erősítése.
A program tartalma	Elemzés készül és pályázati formában támogatást, kérünk ahhoz a tevékenységekhez, amelyek elősegítik a hátrányos helyzetű emberekkel kapcsolatos előítéletek megváltoztatását. Az érintett falubeliekkel szemben megnyilvánuló intoleráns jelenségek nem vagy alig érzékelhető. Ezt a folyamatot kell tovább fenntartani. A program foglalkozik a nagyothallókkal, az értelmi fogyatékosokkal, a pszichiátriai- és szenvedélybetegekkel a roma kisebbséggel. A szemléletformálás javíthatja az embereknek az általános életminőségét, felszabadíthat eddig nem aktivizálódott (anyagi és szellemi) erőforrásokat. Ezen kívül megelőzheti az etnikai és más csoportokkal szembeni konfliktusok kiéleződését. Igaz, hogy a többség toleranciaszintjében, a hátrányos helyzetűek iránt érzett szolidaritás mértékében további javulás nem várható, amíg az anyagi- szociális- mentális biztonság jelenleg nem javul. Ennek ellenére a szemléletváltozást folytatni kell. Az elkövetkező tíz év intézményi és egyéb fejlesztéseinél figyelembe kell venni ezen réteg helyzetét. A helyi elemzéshez, feladat-meghatározásához be kell vonni az egyházakat, civil szervezeteket, a roma képviselőket.
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7. 2. 2
Célcsoport	A különböző hátrányos helyzetű emberek.
A program közreműködői	Önkormányzat, egyházak, civil szervezetek, érdekképviselők.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	Választott önkormányzati feladatvállalás.
A program megvalósításának feltételei	Az elemzés, pályázati támogatás önerejének biztosítása.
Eredménymutatók	Az érintett emberek és helyi közösségek visszajelzése a szemléletváltozás előremutató hatásairól.
Javasolt intézkedések	- Elemzés elkészítése, pályázatfigyelés, pályázat benyújtása, megvalósítása és értékelése. - Feladatorientált együttműködés erősítése a kulturális, oktatási területen a hátrányos helyzetű polgártársainkkal.

8.8.5 Biztonságos település fenntartása operatív program.

A program célja	A helyi közrend és közbiztonság fenntartása, a lakosság jó közérzetének biztosítása.
A program tartalma	A korábbi évtizedek köznyugalmát fenntartani, javítva a program szereplői közötti együttműködést. A közrend és közbiztonsághoz szükséges eszközfeltételeket előteremteni, fejleszteni kell (körzeti megbízotti iroda, polgárőrség polgárvédelem). Térfigyelő, tűz-, és vagyonvédelmi rendszer kiépítése a közintézményeknél. Polgárőrség felszerelésének és működésének javítása. Településőrség, mezőőri szolgálat . Gyors reagáláshoz szükséges katasztrófavédelmi eszközök beszerzése és helyiség kialakítása (homok zsákok, nagy teljesítményű víz szivattyúk, kézi szerszámok, sátor,raktár).
Kapcsolódás más stratégiai programokhoz	7.1.3
Célcsoport	Lakosság.
A program közreműködői	P.M. Hivatal, rendőrkapitányság, körzeti megbízott, civil szervezetek, katasztrófavédelmi szervezet.
Az önkormányzat és/vagy PM. Hivatal szerepe	A Polgármesteri Hivatal koordinál, szervez, együttműködik, fejleszt.
A program megvalósításának feltételei	A közrend, közbiztonság és a katasztrófavédelemhez alapvetően szükséges eszközök beszerzése, ehhez nyújtott támogatás biztosítása. A védelmi rendszerek kiépítéséhez pályázati forrás elnyerése.
Eredménymutatók	Tovább javul a lakosság közérzete. A közrend, közbiztonsági adatok javulnak. Az esetleges katasztrófa elhárítása hatékonyabb lesz.
Javasolt intézkedések	- A körzeti megbízottnak és a polgárőrségnek iroda, informatikai eszköz biztosítása. - A helyi polgárőrség pénzügyi támogatása (gépjárműre, ruházathoz, működéshez) - hangos híradó kiépítése - települési teletext indítása

9. A megvalósulás feltételei

9.1 A községháztartási reform.

A Fényes Liget Falumegújítási koncepció, program megvalósításának alapfeltétele a község középtávon rendelkezésre álló saját illetve, szabad felhasználású forrás biztosítása. Természetesen mindez időben és megfelelő mértékben megfogalmazott beruházási célokhoz rendeli a pénzügyi önerőt. Rövidtávon el kell érni a község jelenlegi költségvetési tervezésében a kiadások csökkentését, a beruházások javára történő módosítással. Ezáltal tovább javulhat Fényeslitke pozíciója a regionális, a központi és EU. beruházási támogatásokért folyó települési versenyfutásban.

Ezzel együtt fog járni a mindenkor kormányzat, EU. és regionális támogatás lehívási lehetőségei kapcsán a községi saját erő készpénz alapú bemutatásának és felhasználásának kényszere

(min. 5%, max. 50% értékintervallumon), a beruházási hitelképesség felértékelődése.

A kormányzati, önkormányzati szabályozás forrásmegosztó terveiben számolnunk kell az államháztartási reform önkormányzati feladatellátásra ható változásaival: a működési kiadások csökkentésével egyidejűleg a non-profit szektor feladatellátásának és pénzügyi lehetőségeinek bevonását, és megoszló térítés-ellátási díjtételek, bevezetését hozhatja maga után / azonos szakmai elvárások biztosítása után is/.

Számolni kell egyes, ma még állami szolgáltatás önkormányzati kötelező vagy választott feladatellátásával (ez is az államháztartási reform része lesz). Fényeslitke Község Önkormányzati feladatvállalásában tisztázni kell: milyen feladatot, milyen mértékben és módon kívánjuk ellátni a jövőben. Lehetőség lesz egyes feladatok kistérségi szintű átadására, illetve társult formában szomszéd községekkel közös ellátásban gondolkodni.

A feladatfinanszírozás költségvetési reformként való megjelenése több kérdésre keres választ: mely önként vállalt feladat ellátását tartja meg tartósan a község, melyeket ad át a kistérségnek, mely területen társul a szomszédokkal..

Másik sarkalatos kérdés: tud-e a község a kötelező feladatok ellátása során feladatellátásban, és nem intézményrendszerben gondolkodni.

A jelenlegi „rég”i” struktúra nem alkalmas a kötelező és választott feladatok ellátására. Fontos lenne hatékonyságvizsgálatot és szakmai-közigazgatási hatásvizsgálatot, bevételi-kiadásvizsgálatot végezni. Mindez egy új feladat ellátási struktúrához igazodó koncentrációt jelentene (közös igazgatás alá vonás, fúzió, társulás), másrészt a megmaradó feladatellátó szervezetek újra alapítását okozná.

Előbbiek következménye a működési formák vizsgálata, a párhuzamos feladatellátás megszüntetése. Magyarországon négy nagyobb ágazati csoport van jelen a feladatellátás területén:

- Kommunális, infrastrukturális feladatok
- Közoktatási feladatok
- Szociális és egészségügyi feladatok.
- Kulturális, közművelődési feladatok.

Fentiek alapján a költségvetési reform nem értelmezhető önkormányzati feladatvállalási reform és ezt megalapozó feladat-ellátási koncepció nélkül. Ezért a költségvetési reform megvalósulása a helyi feladatkörök, hatáskörök, gazdálkodási jogkörök kijelölésével, egyes munkakörök átcsoportosításával, új feladatköri megosztásokkal, és vagyon és költségvetés nullaalapú meghatározásával jár együtt. Fényeslitke jövőhöz igazodó önkormányzati költségvetési reformja, a község középtávon felvállalt feladatainak stabil szabályozásával és ennek mérő- értékelőrendszerrel való összekapcsolásával kezdődhet. Első lépés az elemi

adattárakok létrehozása, amit a nulladattárú költségvetés tervezésénél folytatva a végrehajtás mérésével zárul. A nevezett adattárúknak mindig aktuálisnak és még kezelhető hibahatáron belüli értékek kell lennie. A kérdéskör jövőt alapozó feltétele a képzett hivatali szakgárda valamint az elengedhetetlen tervezés és szimulációra alkalmas számítógépes adattárú. A községháztartási reform 2006. év végétől számítva minimálisan két éves folyamat lehet, amelynek eredményei tartósan megalapozhatják az adott koncepcióban kijelölt feladatok, fejlesztések önértő szükségletének biztosítását, ezzel egyidejűleg Fényeslitke önkormányzatának hosszú távú, biztonságos feladatellátását, illetve a község versenyképességét a Kisvárda- Záhony kistérségben.

9.2 Monitoring és kontrolling.

A falufejlesztési monitoring **kétféleképpen működhet:**

1, A stratégiai és operatív programhoz annak intézkedéseire kapcsolódó objektív indikátorokkal (pl.: beruházási ráta), valamint a fejlesztési érték településrészekre jutó népességátlagos támogatás szerint.

2, A stratégiai programok kölcsönhatásait, hatásait is vizsgálni kell. Így az átfogó elemzés visszamérheti a területfejlesztési hatást, a hatékonyság. –kapacitás-, és hatásvizsgálat keretein belül. Fontos vizsgálni a valós lakossági igény, a költségvetési hatások és a társadalmi szükség oldaláról a közjavak (út, csatorna, hulladék stb.) fejlesztését. Ehhez méretgazdasági indikátorok alkalmazása szükséges.

Monitoring az intézkedések során: Feladata a program intézkedéseinek és tartalmi összefüggéseinek követése határozott elvek és integrált gondolkodásmód mentén. Minden intézkedésnél felhasználási és hatékonysági monitoringot kell használni.

A felhasználási monitoring tulajdonságai:

a, a pénzfelhasználás és a valós működés figyelembevételével méri a megvalósulást.

b, a megvalósulás hatékonyságát a használatba vételtől, illetve a szolgáltatás igénybevételétől vizsgálja.

c, komplex hatásvizsgálatok között figyeli a fejlesztés realizálódását a program időtartama alatt.

Az intézkedések kontrollingja egyes intézkedésekhez kapcsolódó adattartalmak (pl.: vállalt kötelezettségek) meghatározásán, időszakos begyűjtésén, rendszerezésén és elemzésén keresztül jelöli meg a beavatkozási pontokat. Ez utóbbiak jogi normatív szabályok be nem tartásából eredő beavatkozások (a további veszteségek megelőzése végett), valamint a szerződés tartalmi elemeinek be nem tartásából fakadó beavatkozások (pl.: minőségi kifogások).

9.3 Céltudatosabb falumarketing.

Az első lépéseit próbálgató pozitív falukép erősítése, egyértelművé tétele, ezen kívül a befektetés-ösztönzés érdekében lényeges a kifelé induló PR és az ehhez kapcsolódó külső – belső kommunikációs tevékenység bővítése.

Átgondolt, jól megtervezett és a megvalósulásban következetes tevékenységre van szükség.

Első lépés **Fényeslitke Község falumarketing stratégiájának kidolgozása**, ami tartalmazza a főbb célcsoportokat, az alkalmazásra kerülő eszközöket és a megfelelő lépéseket (kinek a munkakörébe fog tartozni).

A Fényes Liget Falumegújító Program mindegyik stratégiai programjához, sajátos kommunikációs elképzelést kell illeszteni. Olyan adatbázissal kell rendelkezünk, amiből bármely időpontban aktuális adatszolgáltatás nyújtható a befektetők, betelepülők, hatóságok felé.

Az életminőséghez kapcsolódó programok esetén a helyi civil szervezetek segíthetnek a népszerűsítésben.

Nagyon fontos, hogy jelen hosszú távú fejlesztési koncepció minél szélesebb körben váljon ismertté a községünk lakosai között. A lakosság, a gazdálkodó szervezetek és civil közösségek érezzék és ismerjék az Önkormányzat következő évtizedre irányuló elképzeléseit. A koncepciót 3 évente felül kell vizsgálni, eközben a helyi közvélemény-kutatáson át szükséges visszamérni a koncepció fogadtatását. Így válik a falumegújító koncepció rugalmassá, lendületessé és aktuálissá.

9.4 Politikai háttérrendszer.

Fényeslitke egy kis közösség a Kisvárdai - Záhony kistérségben, ezért a nagyobb értékű projektek esetén kooperációra és integrált fejlesztési elképzelésekre kell törekednünk: előbbi kistérséggel, Szabolcs-Szatmár- Bereg megyével, az Észak-Alföldi Régióval, egyes esetekben a bodrogi kistérséggel.

A mikro regionális együttműködést továbbra is fenn kell tartani a Kisvárdai és Térsége Többcélú Kistérségi Társulással, a Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesülettel (Leader) településeivel.

Közigazgatási fejlesztés területén a szomszédos községekkel (Pap, Komoró, Tornyospálca, Jéke, Döge) érdemes együtt gondolkodni. Lehetséges közös projektterv: Mezőladány – Tornyospálca –Fényeslitke – Döge Szabolcsveresmart valamint a Döge - Fényeslitke-Komoró - Tuzsér terv, valamint Kisvárdai –Záhony logisztikai terv.

9.5 Együttműködés a falu-fejlesztésben érdekelt szervezetekkel, csoportokkal.

A falu-fejlesztés bővebb tartalmú az önkormányzati feladat- és hatásköröktől. A község fejlesztésében az önkormányzat koordináló szerepe fontosabb, mint az aktív részvétele.

Fényeslitke fejlődése akkor maradhat lendületes, ha a lakosság valamennyi rétege magáénak érzi a falu-fejlesztés fontosságát, az ezt előkészítő koncepciót.

Lényeges hogy erőforrásaikat e célra irányítsák. Ezért az Önkormányzatnak együtt kell működnie a Fényeslitkéért tevékenykedő közösségekkel: az egyházakkal, a civil szervezetekkel, a helyi gazdasági szereplőivel, a szellemi elittel.

Az együttműködés színtere: a döntés-előkészítés, a döntéshozatal és a megvalósítás.

A falufejlesztés minden fázisában legyen jelen a két egyház, a civil társadalom és a helyi gazdaság elképzelése.

Ehhez javítani kell a helyi civil és non-profit szervezetek működési feltételeit, elsősorban az információáramlás területén.

A lehetőség szerint fel kell karolni az alulról jövő kezdeményezéseket, amelyek a falumegújító programhoz kapcsolódnak.

Továbbra is együtt kell működni a település fejlődésében közreműködő szakhatóságokkal, szakmai szervezetekkel, fejlesztési ügynökségekkel.

Fényeslitke Falumegújító Programjának megvalósulása hosszú távú folyamat, amelynek több generációs hatásai lesznek, ezért kiemelten fontos a fiatalok véleményének figyelembe vétele. Továbbra is fontos a Kisvárdai és a környező falvak közös érdekeltiségéhez, és elkötelezettségéhez való kapcsolódásunk. Fontos egy kistérségi területfejlesztési – és rendezési terv elkészítése, ami közösen végrehajtható feladatokat határoz meg.

9.6 Fenntarthatóság

Fényeslitke falufejlesztése folyamatában és szemléletében a fenntarthatóság továbbra is nagy hangsúlyt kapjon. Fényeslitke térszerkezetét megváltoztató nagyobb beruházások esetén alapos ökológiai – társadalmi – gazdasági hatásvizsgálatot kell készíteni. Ez által látható a fejlesztési cél illeszkedése a falu térszerkezeti és községműködtetési érdekeihez. Ezen kívül milyen környezeti, társadalmi és gazdasági következményekkel, hatásokkal járhat a beruházás megvalósulása.

A lakossági szétszakadás és differenciálódás folyamatának lehetőség szerinti megakadályozása a faluközösség feladata. Ez biztosítja a helyi társadalmi fenntarthatóságot.

10. Ajánlások és külső szükségletek.

10.1 Társadalmi, gazdasági és környezeti feltételek.

Fényeslitke településszerkezeti alakulását, falusias karakterét a mindenkori közösségvezetők fejlesztési szándéka alakította ki. Ezzel megalapozva az elmúlt évek dinamikus fejlődését.

Fényeslitke, hogy fogadni tudjon további fejlesztési finanszírozást -a fenntartható fejlődés alapelvét figyelembe véve- két alaplépést kell elérnie: megújítani a belső működését és formálni a térszerkezetét.

Jelenleg is az Önkormányzati és a piaci források aránya döntően az előbbi javára billen. Fényeslitke községpolitikájának igyekezni kell egy közel egyensúlyi állapot kialakítására, ösztönözve a befektetéseket.

A falufejlesztés továbbra is megmarad olyan területen, ami a piac által nem érdekelt szférát érinti .

10.2 A falu térszerkezetét befolyásoló folyamatok

10.2.1 Közlekedés

A személygépkocsik száma Fényeslitkén is erőteljes növekedést és minőségi javulást jelent, amit a közúti infrastruktúra fejlesztése, megújítása nem tud hasonló ütemben lereagálni. Az adott helyzetben bizonyos területeken / Temető, Művelődési Ház, Sportcentrum, Focipálya, Iskola, Óvoda / a parkolási kapacitást növelni kell, együtt kezelve a forgalomszabályozás felülvizsgálatával. A forgalmas belterületi utak mellé vízelvezető beton folyóka építése.

A belső forgalom növekedése és az elérhetőség csökkenése veszélyt jelent a környezetre, az életminőségre. A Fényeslitke – Záhony teherforgalmú út és az M-34-es gyorsforgalmi út megépítésével a községen áthaladó teherforgalom megszűnik, valamint az É-K irányú országos tranzit forgalom nagymértékben távolabb kerül - a 4. számú főútvonalon a forgalom csökken- a településtől. Az M-34-es nyomvonal Tornyospálca - Jéke közötti csomópont gyors megközelíthetősége gazdasági érdeke Fényeslitkének, ezért a Kisvárdá-Jéke úttengelyhez futó un. Jéki földút szilárdburkolatúvá építése szükséges.

Ösztönözni kell Fényeslitke- Döge - Kisvárdá között építendő K-Ny-i irányú út építését (Fényeslitke déli elkerülő), ami a régi 4. számú és a jelenlegi 4. számú főútvonal / E573/ összekötését hivatott ellátni. Ezzel a Kisvárdá körüli körgyűrű északi része készül el.

A mezőgazdasági feltáró utak gerinchálózatát szilárdburkolattal kell ellátni (pl. Mándoki út, Csepüs- hegyi út).

10.2.2 Kis- és középvállalkozások

Megyénkben lévő vállalkozások lakosokra vetített száma alatta marad az országos átlagnak. A megyén belül a kisvárdai kistérség -Nyíregyháza mutatói után- a 2. helyen szerepel. Fényeslitkén a vállalkozások száma az utóbbi öt évben állandónak volt mondható.

A társasági adóbevallást benyújtó helyi kis és középvállalkozásoknál legjobb eredményekkel a mezőgazdasági vállalkozást, a szolgáltató ipari és az ipari tevékenységet végzők rendelkeznek. Sajnos az utóbbi években egyre nehezebben tudják teljesíteni az EU szabványokhoz kapcsolódó előírásokat (telephelyengedély, munka- és balesetvédelem stb.) ami jelentős pénzügyi kiadást eredményez.

Ismerve a munkaképes lakosság képzettségét és tudásszintjét, elmondható, hogy a község „vállalkozó szellemének” javítása nagy gazdasági lehetőségeket tartalmaz, elsősorban a kisvállalkozások területén (kis tőkeigény).

A Fényeslitke keleti oldalán megépülő ipari – logisztikai területen megtelepülő cégek, helyi beszállítói kör létrehozását gerjesztheti.

Fontos, a meglévő helyi kis- és középvállalkozás életbetartása, hatékonyságnövelése, ami a helyi foglalkoztatásban egyre fontosabb lehet. Az önkormányzat mellett működő „Gazdasági Tanácsadó Testület” létrehozása segíthet a közép- és hosszú távú gazdaságösztönzés taktikai és stratégiai előmenetelében. Természetesen meghatározó a Magyar Állam „vállalkozásbarát” magatartása.

10.2.3 Kereskedelem.

Fényeslitke jó helyen helyezkedik el a Kisvárdá- Záhony térségben, jó elérhetőséget biztosít a kereskedelemben résztvevők számára is. Kiskereskedelmi boltjaink a Kisvárdán megépült multinacionális áruházak növekvő száma miatt nehéz körülmények között tartanak nyitva.

A vendéglátás lehetőségei jók, azonban a bővülése nem várható nagy ütemben, mivel maga a kistérség sem a belföldi, sem a külföldi turizmus kiemelt célpontjai közé nem tartozik. Mindezek ellenére nő a térséget, községünket felkereső turisták száma. Ezért vendégszállások kialakítására lesz szükség.

A hagyományos kiskereskedelem versenyképességét segíteni kell, hogy megmaradjon a községünk élénksége, vitalitása. Valamint a kevésbé mobil lakosságréteg életében ne jelentsen hétköznapi fennakadást. Ezért szükség lesz speciális programokra, amelyek a hagyományos kiskereskedelem versenypozícióját helyben erősítik.

10.2.4 Lakóterületek

Az ingatlanpiac a lakás szektorban a belső területeken funkcionál, egy nagyközségre jellemző ütemben. Egyre növekszik a beköltözők száma, elsősorban a nagy ház, kis zöldségeskert elv alapján. A lakosság jó egzisztenciális háttérrel rendelkezik, ezért javuló lakásépítési és lakás-felújítási kedv várható. A lakás szektorban új építési területet kell biztosítani önkormányzati vagy magán kivitelezésben, a Fényeslitke Község településfejlesztési koncepciója és építési szabályozási terve mentén.

Előnyben kell részesíteni az olyan megoldásokat, amelyek a meglévő lakóterületek rehabilitációjához járul hozzá (házfelújítások), ezáltal a belterületi ingatlanok értéke továbbra is jó piaci értéken marad, „belső elnéptelenedés” nem történik meg, azaz a nevezett település részek értékarányait optimális szinten kell tartani.

Figyelmet kell fordítani a társadalom és lakásszektor elkülönülését megelőző egyes romló lakásállományú területek (Gárdonyi utca, Árpád utca Déli vége) humanizálására.

10.2.5 Ipar és logisztika.

Fényeslitkén az utóbbi évek ipari fejlesztései barnamezős beruházás során történtek (pl. Papik Művek, Keramik Bt. Péksége, Gyüre Bt. Tészta üzem)

A 165 ha-s - Intermodális közforgalmú ipari-logisztikai terület jó infrastrukturális lehetőségekkel rendelkezik. A terület várhatóan 2-3 év alatt benépesül. Keleti oldalán közel 200 hektár fejlesztési illetve tartalék terület kialakítására van lehetőség.

10.2.6 Zöldfelületek.

Fényeslitke környezetszerkezetében és a falu környékén a zöldfelület karakteres elem (pl. Temetői erdő, parkok, réti gyepek és füzesek, kaszálók, Setét örvényi mocsarak és nádasok, Tisza ártere és erdők) környezetjavító hatáson kívül fontos az életminőség javításában és a szabadidő eltöltésében. Az érintett területek tulajdonosait be kell vonni az előkészítő munkálatokba.

Megtartásukról és karbantartásukról folyamatosan gondoskodni kell! Fényeslitke és környezetének ökológiai egyensúlyát meg kell erősíteni a kül- és belterületi zöldfelületek pusztulásának megakadályozásával a beépítésre szánt területek indokolatlan növekedésének korlátozásával (építési engedély felülvizsgálata).

El kell készíteni Fényeslitke zöldövezeti térképét, az elfogadott település fásítási programot figyelembe véve.

10.3 A térszerkezet koncepció céljai

Fényeslitke térszerkezetének módosításánál figyelembe kell venni az egyes területek sajátosságait, a meglévő örökölt térszerkezetet és faluképi elemeket. A gazdasági- társadalmi- környezeti hatékonyság javítása fontos feladat. Fejlesztési célterületek meghatározásánál az infrastruktúrafejlesztés összpontosítható, így nő az egyedi fejlesztések hatékonysága is. Figyelembe kell venni az ingatlanpiaci keresleti szempontokat, a faluszerkezeti adottságokat és közérdekeket (az életminőség javítása, falukép megtartása).

A fő célok: - a falusias kép megőrzése

- a község működési hatékonyságának javítása a falu térszerkezetének megfelelő alakításával
- a község környezeti – ökológiai állapotának javítása a zöldfelületi rendszer további fejlesztésével

Fontos feladat a faluszerkezet kialakítása, javítása során: a kiemelt célterületeken szükséges elemek elkészítése, az átfogó elképzelések előkészítése felmerülő igények alapján (rövid - és középtávon).

Hosszútávon kistérségi megközelíthetőségeinket fejlesztve (a falu túlterheltsége nélkül!), támogatni kell a hálózati elemek megvalósítását. Fontos a fejlesztéseink igényeihez kapcsolódó infrastrukturális elemek kiépítése, a folytonos falumegújító és település rehabilitáció

10.3.1 Javasolt térszerkezeti fejlesztések

Fényeslitke fejlődésének megalapozásához a minőségi életkörülmények biztosításhoz a következő térszerkezeti fejlesztések szükségeltetnek:

Közlekedés: Az M-34-es gyorsforgalmi út Fényeslitke - Tornyospálca között „érkezik”, Tornyospálca - Jéke csomóponttal. Ide kapcsolódó összekötő út építése szükséges (Fényeslitke - Jéke).

A **községi közúthálózatban** szilárdburkolatot kap a Gárdonyi utca, az Ady-Kossuth összekötő, Szabadság és Táncsics úti zsákutcák és Sport-köz.

Új út kerül kialakításra a Település Szabályozási Terve alapján.

Gyalogjárda felújítás (Hunyadi utca, Szabadság utca temető mögötti része, Széchenyi utca, Árpád utca. Járda építés :Pap kert utca.

Mezőgazdasági feltáró út: a pálczi út -Csepűs hegy között/ kész terve van/, jéki út, mándoki út. Javasolni egy Záhony - Kisvárdá közötti kerékpárút építését a 4-es számú főútvonal mellett és Fényeslitke – Döge – Kisvárdá között..

Zöldfelület: Fontos feladat a meglévő zöldterületek, parkok és erdőrészek határozott védelme, mivel a komplex zöldfelületi rendszer szabadidős funkcióival, klimatikus és ökológiai szerepével a fényeslitkiek életminőségének jelentős tényezője. A településrendezési tervben kijelölendők ezen megtartandó illetve fejlesztendő területek. Javasolandó a község pormentességének okán további zöldesítés (pl. a belterület körül az uralkodó szélirány figyelembevételével, mezővédő erdősorok kialakítása a földek mentén.

Közterületek emberközelivé alakítása: A minőségi közterületek a kellemesebb és színebb falusi életet segítik. Az útburkolat-javítások, zöldfelületek pótlása, azaz a közterület fejlesztése területfelértékelő hatásúak. A közterületek humanizálása érinti a parkosítás, a játszótérépítés, parkolók kialakítása feladatát.

A falurész pusztulás megakadályozása:

A hátrányos helyzetű területek, házak setén segíteni kell a megújítást. Bizonyos esetekben lépéseket kell tenni az épületek lebontása (életveszélyessé nyilvánítás), illetve segítséget adni a rehabilitációhoz.

Fényeslitke térszerkezeti elképzelései korábban részletezett ingatlanpiaci keresleti szempontokat, a községszerkezeti kínálatot és a közérdeket figyelembe véve, fejlesztési célterületeket jelöl ki. Ezzel a településfejlesztési stratégia realizálható.

Célterületek az alábbiak:

Faluközpont: A kialakítás alatt lévő Faluközpont a község területéhez képest optimális. Tudatos fejlesztéssel területe és minősége is bővül. A Rákóczi út 1. szám- Millenniumi Park között sétálóútca kialakítása, a Sport Centrum Rákóczi út felőli oldalán parkolók kialakításával egy ütemben.

A célterület Községháza-gondozási Központ – Római katolikus templom-általános iskola között falurészt jelenti. Községi étkezde fölött vendégszobák kialakítása. Pince felújítás, klubhelyiséggé kialakítása a Községháza alatt.

Rekreációs területek:

1, A Községi Temető és a Hősök tere által jelzett terület rekreációs feladatokat láthat el, melynek rehabilitációs terve elkészült.. A Hősök emlékműve mögött lévő magánház kisajátításával egységes park –játszótér-parkoló kiépítése. Ady út- Kossuth út összekötő szakaszán az út szilárd burkolatú és zsákutcává történő alakítása.

2, Holocaust Emlékpark és környezete további zöldfelületté alakítása: pihenőpark.

4, A vasútállomás melletti (Északi oldal) pihenőparkká, játszótérre alakítása.

5, Béke úti park tervének megvalósítása.

6. Újak kialakítása településszerkezeti terv alapján.

Faluközponthoz kapcsolódó területek.

- 1, Egészségház- óvoda tengelyen az intézmények felújítása esetleg bővítése / óvoda és fogorvosi rendelő/, parkoló kialakítás, közlekedésbiztonsági fejlesztések (figyelmeztető táblák, zebra), járdaépítés.
- 2, Focipálya-vasútállomás tengelyen sportöltöző bővítés és felújítás, kerítés és pályafelújítás kapcsolódó makadámút aszfaltozása. A Vasútállomástól délre eső üres terület parkosítása, együttműködve a MÁV-val. Járdaépítés a Kossuth utca-Árpád utca összekötésével.
- 3, Beérkező útszakaszok (Árpád út, Széchenyi út, Kossuth út) rehabilitációja, humanizált környezetté alakítása.
- 4, Nagyobb útkereszteződések közterületi humanizálása.
- 5, Papkert utca-Petőfi u. közúti összekötése.

Ipari területek, munkahelyi területek.:

Az Állam munkaszervezete (RFH ZRT) tulajdonában lévő 165 ha-s területen barnamezős beruházás és befektetések ösztönzése.

A volt szövetkezeti major kihasználtságának növelésében együttműködést kell kialakítani a jelenlegi tulajdonosi körrel.

Vasútállomás:

A tömegközlekedési kapcsolat elősegítése és a szolgáltatás színvonalának emelését szolgálja a vasútállomás környezetének kultúrált, kialakítsa, fejlesztése a MÁV-val karöltve.

Tisza mente pihenőkörzet: A környezetének humanizálása, turistaösvények kialakítása az ártéri erdőben. Tisza árterének tájmegőrzése a tulajdonosok bevonásával.

A falurész pusztulás megakadályozása:

A hátrányos helyzetű területek, házak esetén segíteni kell a megújítást. Bizonyos esetekben lépéseket kell tenni az épületek lebontása (életveszélyessé nyilvánítás), illetve segítséget adni a rehabilitációhoz.

Fényeslitke térszerkezeti elképzelései korábban részletezett ingatlanpiaci keresleti szempontokat, a községszerkezeti kínálatot és a közérdeket figyelembe véve, fejlesztési célterületeket jelöl ki. Ezzel a településfejlesztési stratégia realizálható.

11. A megvalósítás forrásoldalai

11.1 Pénzügyi háttérrel kapcsolatos követelmények.

11.1.1 A regionális és megyei célokat beépítő gazdasági-pénzügyi szabályozás.

A régió, a megye, a kistérség és ezen belül Fényeslitke fejlődésére elsősorban hazánk gazdasági helyzete és szabályozása van hatással.

Másodsorban a területfejlesztés behatárolt mértékű és hatású eszközei.

11.1.2 Decentralizált forráselosztás.

A közpénzek elsősorban decentralizált módon kerülnek térségi kihelyezésre. Az elosztást ezen a szinten területfejlesztési tanácsok végzik. A helyi jellegű fejlesztésekhez helyben kell célokat megfogalmazni és a kapcsolódó erőforrások felhasználásában döntést hozni.

Ez az autonómia és szubszidiaritás elve. Uniós elvárás a decentralizált forráselosztás (Széchenyi terv, TEKI, GOP, TÁMOP, ROP, KEOP, UMVP stb.) mozgásterének és szerepének bővítése, helyben maradó források arányának növekedésével.

11.1.3 Koncentrált forráselosztás.

A fejlesztési akció során a leghatékonyabb feladatra kell a fejlesztési forrásokat koncentrálni. A racionalitás megköveteli, hogy a közösségi és magánforrások, illetve ágazati pénzek a közösen kiformált sorrend alapján a legfontosabb cél megteremtésére fordítódjon. A legfontosabb cél a stabil gazdasági alapok és a foglalkoztatás segítése, támogatása.

11.1.4 Helyi erőforrások bevonása. (adicionalitás).

A helyi erőforrások bevonására épülő támogatás biztosítja a beruházások megalapozottságát, a községi adottságokkal és szükségletekkel való egyensúlyt.

A mindenkori kormányzattámogatást nyújt a helyi szervezetek fejlesztéseihez, azokhoz a területeken, ahol nem központi feladatellátásról van szó. A települési és kistérségi együttműködésre épülő, közös feladatként vállalt fejlesztési programok közpénzekből történő támogatása, az addíció elvárása. A támogatásoknál érvényesül a hozzájárulás elve, ami a projektek, megvalósítóitól megköveteli a saját források jelenlétét, amit az állami források kipótolnak.

11.1.5 Programba illeszkedés feltételei.

A támogatások sarokköve, hogy egy támogatott beruházás a falu, a térség, a megye illetve a régió fejlesztési programjába illeszkedjen, vagy abban szerepeljen. Elemzésekkel bizonyítható legyen a projekt térségi méretben megjelenő előnye.

11.1.6 Több irányú finanszírozás.

A programok finanszírozása során egymástól elkülönülő forrásokat kell indukálni: állami, önkormányzati és üzleti hiteleket, vállalkozói tőkét.

11.1.7 Normativitás és mérlegel és (diszkrecionalitás).

A regionális, megyei politikai támogatási rendszerben a normativitás mellett a lehetségszerinti mérlegelés is érvényt kap. A lobby :a terület egyik fontos feladata.

11.1.8 Forrásfeltárási szempontok.

A forrásfeltárás a kormányzat éves költségvetési törvényben előírt feladata. Cél a forrásmegosztási folyamat megismerésével kezdődve, konkrét programoknak a célrendszer figyelembe vétele mellett, teljes körű (nemzetközi, helyi és egyéb) finanszírozásával zárul. A kijelölt programok elfogadása ismeretében, az éves feladatterv tervezése során készül el, éves bontásban a közösségi fejlesztésfinanszírozási térkép.

Elkészítésénél figyelembe kell venni:

- a lakosság, a helyi vállalkozások, a közhatalmi szervezetek (pl.: Polgármesteri hivatal), a non-profit közösségek teher és kockázat viselő képességét, fedezetbiztosítási erejét.
- az állami források normatív célrendszerének beosztási képletét.
- az EU források allokációs szabályait, a jogszabályi döntési mechanizmusát.
- a kiemelt integrált források szabályait.

Fényeslitke község hosszú távú településfejlesztési koncepció forrásfeltárási folyamata során figyelembe kell venni a szervezetgazdasági normatív (cél-, címzett-, decentralizált és kiegészítő támogatások) forrásszabályzók besorolás-rendszerét, ami meghatározza a fejlesztési programok állami prioritását.

a, Egyenlő források elve során igyekezni kell a saját (önkormányzati céltartalék) vagy helyi illetve egyéb magánforrások, valamint a normatív cél- címzett és decentralizált források egyensúlyára. Ez az ésszerű befektetés és fejlesztés alapja, ami kizárja- legalább csökkenti- a nem hatékony beruházások arányát.

b, Forráspreferencia elv szerint a program – finanszírozásának illeszkedni kell a nemzetközi, a regionális-, a megyei-, a kistérségi területfejlesztési programokban foglalt támogatási elvekhez.

c, A pénzügyi biztonság elve a forráskalkulációk elkészítésekor a mindenkori inflációnál magasabb értéket kell figyelembe venni, azaz tervezési tartalék képzése elengedhetetlen.

11.1.9 Az átfogó finanszírozáshoz kapcsolódó források felsorolása.

Nemzetközi források.:

- Strukturális Alapok.
- Kohéziós Alap.
- Egyéb EU.-s források.
- Kétoldalú kormánytámogatások.

Állami források:

- Ágazati céllelőirányzatok.
- Központi alapok.
- Ágazati célfeladatok (programok)

- Operatív programokhoz kapcsolódó támogatások.
- Céljellegű decentralizált támogatások.

Helyi források:

- Lakossági források.
- Önkormányzati saját erő és hitel.
- Vállalkozói önerő és hitel.
- Non-profit szervezetek saját ereje, és hitelfelvétele.
- Kockázati tőke.
- Pénzügyi hitel.

12. Negatív jövőkép.

A településfejlesztési koncepció készítésekor figyelembe kell venni azt a lehetőséget is, ha a jövő gazdasági – társadalmi környezete kedvezőtlen a stagnálás is adottságokat hoz.

Szabolcs –Szatmár-Bereg megye, a kistérségi kistérség, azon belül Fényeslitke gazdasági szerkezete nem követi a mindenkori kihívásokat.

A képződött termékek, szolgáltatások területén a hozzáadott érték nem növekszik, vagy stagnál. Ezért az itt élők életfeltételei nem javulnak, a szociális és közbiztonsága romlik.

Demográfiai mutatók:

A falu lakossága csökken, ezen belül az idősek aránya nő. A képzett fiatalok elköltöznek a községből, kistérségből.

Gazdasági mutatók:

A külső befektetések elmaradnak, a jelenlegi helyi gazdasági szerkezet minősége nem változik, esetleg romlik.

A helybéli vállalkozások a megmaradásukért küzdenek, fejlesztésekre nincs, vagy csak korlátozottan van lehetőségük.

Az M-34-es gyorsforgalmi út 2015 után érkezik Fényeslitke közigazgatási területéig.

A falvak központi költségvetési támogatása reálértékben tovább csökken. A helyi lakosság adóerő képessége gyengül, ezáltal kevesebb lehetősége adódik a falu fejlődéséhez hozzájárulni.

A fényeslitkiek jelenlegi jó viszonya a munka világához ellentétes irányba mozdul. Elmarad a község-háztartási reform.

Egészségügy:

A lakosság között szervezett felvilágosítási, prevenciós (megelőzés) és szűrési program finanszírozására kevés pénz jut. Az érintettek a lehetőséggel nem élnek vagy közömbösen viszonyulnak a programhoz.

Egészségügyi eszközfejlesztésekre nincs mód, vagy azok lassúak, a kistérség és a község háziorvosi ügyeleti rendszer javítása egyre jobban forrásfüggő lesz.

Fényeslitke egészségügyi mutatói romlanak.

Oktatás, közművelődés, szabadidősport:

A gyermekek, és az ifjúság létszáma csökken, ezáltal az óvoda, az iskola, a könyvtár, a Művelődési Ház, a sportcentrum, a focipálya kihasználtsága, ezáltal „hatékonysága „csökken.

Az óvoda és általános iskola felszereltsége leromlik, korszerűsítésére csak részlegesen kerül sor. Utóbbi kapcsolata a megyei szakképzési és középfokú intézményekkel formális.

Kisvárdai alapfokú intézményei vonzóbbakká válnak a helyi oktatáshoz képest. A közművelődési intézményeink fenntartására financiálisan egyre kevesebb központi forrás érkezik, valamint a helyi lakosság érdeklődése csökken. A csökkenő ifjúságú korosztály miatt a szabadidősport rendezvényeinek nincs utánpótlása.

Apad a fizetőképes kereslet, amire a kínálat is befolyással lesz. Előtérbe kerülnek a kereskedelmi típusú rendezvények, programok. Hagyományteremtő rendezvények nem alakulnak ki.

Szociális és közbiztonság:

Fényeslitkén belül is nő a helyi társadalmi rétegek közötti gazdasági-életminőségbeli különbség. A hátrányos helyzetűek felzárkózásának esélye nem változik. Az önkormányzat, az egyházak, a civil szervezetek nem tudnak hatékonyan együttműködni a helyi szociális válságkezelésben. A romló gazdasági helyzet okozta szociális kihívásokra a szociális terület nehezen, és megkéssve reagál.

A községi szociális ellátás: A helyi gondozási hálózat továbbra is alapszinten működik, a minőségi ellátáshoz szakképzett, emberileg rátermett dolgozókat nem tudunk foglalkoztatni.

A hátrányos helyzetű emberek megítélése nem változik, egyes polgártársainknál romlik. Ez rontja a felzárkózás lehetőségét. A szociális helyzet romlása miatt romlik a közbiztonság. A lakosság katasztrófavédelmi nem javul, a szükséges eszközökre nincs pénz.

Környezet-, táj-, és természetvédelem:

Fényeslitke környezetvédelmi koncepciója, hulladékgazdálkodási programja elkészült. Ennek ellenére a végrehajtáshoz szükséges pénzügyi források szűkösek, ezért a kitűzött célokat csak részben valósíthatjuk meg. Kisvárdai regionális gyűjtő működtetési problémákkal küzd, mert a lakosság nem tudja finanszírozni az ebből adódó terheket.

A szelektív hulladékgyűjtés elmarad, vagy csak részlegesen indul el. A lakosság környezettudatos gondolkodása nem éri el a kívánt szintet. A táj-, és természetvédelem sebeitől vérez a romló szociális helyzet miatt/illegális fakitermelés, orvvadászat/.

Telekommunikáció, marketing:

A szolgáltatók és használók pénzügyi-gazdasági helyzete romlik, ezért csökken az igénybevevők és a nyújtók száma.

Nincs helyi interaktivitás, kétnyelvűség. A helyben készült kiadványok prospektusok, marketingeszközök kis hatáskörűek, nem érik el a céljukat.

13. Irodalomjegyzék, hivatkozások

- Az EU Közösségi Vívmányai átvételének Nemzeti programja, 1999. július

- Első Szabolcsi Térségi Fejlesztési Társulás: Agrárstruktúra és Operatív Program 2000-2006.
- Kistérségi adottságok és fejlesztési elképzelések Szabolcs- Szatmár- Bereg megyében (szerk.: Filepné Nagy Éva), Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Területfejlesztési Tanács. 1999.
- GKM Gazdasági Versenyképesség Operatív Program (GVOP) 2004.
- FMM Humán Erőforrások Fejlesztése Operatív Program (HEFOP) 2004.
- GKM Környezetvédelem és Infrastruktúra Operatív Program. (KIOP) 2004.
- ÉARFÜ Regionális Fejlesztési Operatív Program. (2009)
- INTERREG 2005.
- Nemzeti Fejlesztési Terv II.(2005)
- Dr. Kovács Tibor: Az EU regionális politikája (2005).
- www.EQUAL.HU : Equal proform (új foglalkoztatáspolitikai kezdeményezés) 2004.
- Országos Területfejlesztési Konceptió (2005).
- Tisza-mente integrált területfejlesztési,vidékfejlesztési és környezetgazdálkodási koncepciója és programja (2005).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye agrárstruktúra-és vidékfejlesztési stratégiája. (2003).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye erdőgazdálkodási koncepció. (2003).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye innovációs stratégiai programja. (2004).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye idegenforgalmi koncepciója. (2004).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye egészségügy és szociális fejlesztési koncepciója. (2004).
- A Magyar-Ukrán határmenti kistérség közös fejlesztési koncepciója (2004).
- A közlekedési infrastruktúra változása, a kistérségi központok elérésének javítása Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. (2005).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye vízgazdálkodási fejlesztési programja. (2004).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye szilárdhulladék- gazdálkodási koncepciója, stratégiai programja. (2004).
- Szabolcs-Szatmár-Bereg megye roma stratégiai és operatív program. (2004).
- Első Szabolcsi Térségi Fejlesztési Társulás Innovációs stratégiája. (2004).
- Első Szabolcsi Térségi Fejlesztési Társulás Ifjúsáspolitikai koncepciója. (2005).
- Első Szabolcsi Térségi Fejlesztési Társulás Környezetvédelmi koncepciója. (2004).
- Kisvárdai Kistérség Fejlesztési Koncepciója. (2005).
- EURÓPA TERV (2005).
- Új Magyarország Vidékfejlesztési Program(2008)
 - Szabolcs – Szatmár – Bereg Megyei Területfejlesztési Koncepció (2009)
 - Záhony és Térsége Területfejlesztési Koncepció (2009)
 - Záhony és Térsége Külsőterületi Szabályozási Terve (2010)
 - Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Közhasznú Egyesület (LEADER) Vidékfejlesztési Stratégiája (2009)
- Új Széchenyi Terv (2010.)
- Szabolcs – Szatmár – Bereg megye területfejlesztési terve (2010.)
- EU. 2013 utáni költségvetési stratégiája (2010.)